

Ocena Aktywności

Gmin Subregionu Sądeckiego w 2018 r.

Skład Zespołu:

1. dr Marek Reichel
2. dr Katarzyna Peter-Bombik
3. mgr Monika Makowiecka
4. mgr Judyta Witowska

Wydawca:

Społeczno - Kulturalne Towarzystwo „Sądeczanin”
ul. Barbackiego 57, 33-300 Nowy Sącz
Telefon: 18 475 16 20
Adres e-mail: sekretariat@sadeczanin.info

Realizacja projektu:

Grzegorz Piechotka
Ewa Martyniec - Kowalczyk
Przemysław Bawolek
Joanna Olchawa
Małgorzata Sitek
Kamila Jeleń - Kumor

Druk:

Goldruk, Nowy Sącz

Nowy Sącz, czerwiec 2019

Szanowni Państwo,

Już po raz jedenasty prezentujemy „Ocenę Aktywności Gmin Subregionu Sądeckiego”. Gdyby spojrzeć wstecz, przez pierwszych pięć lat ocenialiśmy jedynie gminy powiatu nowosądeckiego, przez kolejne lata zestawienie obejmowało ich coraz więcej. Ocena obejmuje wszelkie aspekty rozwoju samorządów.

Tę mrowczą pracę wykonuje rokrocznie zespół ekonomistów Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej, pod kierunkiem profesora Tadeusza Kudłacza.

Ranking obejmuje aż dwadzieścia szczegółowych wskaźników oceny i sześć kategorii.

Są wśród nich takie, które mają charakter bardziej informacyjny i takie, które w większym stopniu opierają się o oceny; wszystkie jednak pokazują ogromny wysiłek samorządów na rzecz poprawy warunków życia mieszkańców i zaspokajania ich potrzeb związanych z infrastrukturą komunalną.

Choć do zrobienia jest jeszcze dużo, efekty starań samorządowców dostrzega już chyba każdy. Wokół nas coraz więcej gminnych dróg z nowymi nawierzchniami, nowe mosty i setki kilometrów chodników. To także sieci wodociągowe i kanalizacyjne, hale sportowe i boiska, ścieżki do jazdy na rowerze i do biegania, wyremontowane szkoły i nowe placówki kultury. To wreszcie mnóstwo inicjatyw społecznych i współpraca gmin z jednostkami samorządu terytorialnego. Obecne samorządy na realizację swych planów mają pięć lat. Przez ten dodatkowy rok zrobić można bardzo dużo.

Doroczna Ocena Aktywności Gmin to kreowanie najlepszych, rzeczywistych liderów życia społecznego i gospodarczego naszego regionu. To także usystematyzowana ocena pracy wójtów, burmistrzów i prezydentów. Ale zawsze można jeszcze iść do przodu. Zawsze warto być jeszcze lepszym i warto potraktować doroczny ranking jako pożyteczne narzędzie dla budowania spójnej strategii rozwoju.

Gratuluje tegorocznym zwycięzcom, a wszystkim samorządom przekazuję wyrazy szacunku za otwartość na ocenę efektywności ich pracy na rzecz naszych „Małych Ojczyzn”.

Zygmunt Berdychowski

Prezes Społeczno-Kulturalnego Towarzystwa
„Sądeczanin”

Nowy Sącz, czerwiec 2019 rok

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	7
I UWAGI WYJAŚNIAJĄCE	8
II PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH	11
1. Generowanie dochodów	11
1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	11
1.2. Nadwyżka operacyjna per capita	13
1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	15
1.4. Dochody własne per capita	17
1.5. Wpływy podatków i opłat lokalnych per capita	19
2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	21
2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	21
2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	24
2.3. Wydatki na promocję gminy per capita	26
2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	28
3. Aktywność inwestycyjna gminy	29
3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	29
3.2. Wydatki majątkowe per capita	32
3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych na obsługę zadłużenia	33
3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	35
3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita	37
3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	39
3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	41
3.8. Środki unijne per capita	43
4. Efekty polityki społecznej	45
4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców	45
4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego	47
4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita	49
4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	51
4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	53
4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)	55
4.7. Wyniki sprawdzianów w szóstej klasie szkoły podstawowej oraz egzaminów gimnazjalnych wedle miejsca zamieszkania	57
III UOGÓLNIONA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUBREGIONU SĄDECKIEGO	63

WPROWADZENIE

Instytut Ekonomiczny Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu przeprowadził analizę aktywności gmin Sądeckizny za kolejny, 2018 rok. Przedstawiana publikacja – podobnie jak za lata wcześniejsze – jest wynikiem współpracy Instytutu z Fundacją Sądecką, która jest głównym inicjatorem przedsięwzięcia oceny aktywności gmin subregionu sądeckiego.

Tegoroczny ranking był szóstym z kolei, przeprowadzanym dla wszystkich gmin powiatów subregionu sądeckiego: gorlickiego, limanowskiego, nowosądeckiego łącznie z Miastem Nowy Sącz. Wcześniejsze analizy i oceny, ograniczały się do gmin powiatu nowosądeckiego. Biorąc te ostatnie pod uwagę, jest to już jedenasta nasza publikacja ujmująca oceny osiągnięć badanych gmin.

Analizowanych łącznie było 39 jednostek, co z uwagi na ich liczbę wymagało sporego nakładu pracy związanej z przygotowaniem i odpowiednim przetworzeniem faktografii oraz opracowaniem wyników analizy. Bardzo dziękuję w tym miejscu za wysiłek Zespołowi Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu, w tym zwłaszcza kierującemu pracami, Panu doc. dr Markowi Reichelowi. Pragnę również serdecznie podziękować Władzom Regionalnej Izby Obrachunkowej w Krakowie za pomoc w pozyskaniu materiałów liczbowych, niezbędnych dla realizacji koniecznych analiz. Bez tych informacji przedmiotowy ranking nie byłby możliwy.

W przeprowadzanej w kolejnych latach ocenie branych jest pod uwagę kilka komponentów obrazujących różne dokonania gmin. Główne znaczenie mają jednak, dokumentowane wskaźnikami finansowymi, osiągnięcia rozwojowe. Warto to podkreślić, gdyż tego rodzaju dokonania, pomimo, że odnotowane w skali jednego roku, swym efektem oddziaływać będą na warunki życia mieszkańców przez szereg kolejnych lat. W wielu z nich widzieć można podstawę do dalszego, trwałego rozwoju wskazywanych gmin.

Pragnę pogratulować zwycięzcom rankingu. Mam świadomość, że wysokie miejsca w ocenie są następstwem dużego wysiłku władz gmin, jak również całych społeczności lokalnych, w podejmowaniu i skutecznym realizowaniu wyzwań rozwojowych, w tym wykorzystaniu nadarżających się szans. Władzom wszystkim gmin Subregionu Sądeckiego życzę trafnych decyzji skutkujących wysokimi wskaźnikami rozwoju również w roku bieżącym (2019), którego wyniki mogą być przedmiotem kolejnej oceny.

Prof. dr hab. Tadeusz Kudłacz
Dyrektor Instytutu Ekonomicznego
PWSZ w Nowym Sączu

I. UWAGI WYJAŚNIAJĄCE

Analiza aktywności gmin Sądeckczyzny, będąca przedmiotem niniejszego opracowania, obejmuje 39 jednostek terytorialnych szczebla podstawowego z powiatów: gorlickiego (10), limanowskiego (12) i nowosądeckiego (16) oraz Nowy Sącz – miasto na prawach powiatu (1). Tab.1 prezentuje podstawowe informacje (liczbę ludności i powierzchnię) badanych jednostek samorządu terytorialnego.

Tab. 1. Gminy Subregionu Sądeckiego – zestawienie jednostek poddanych badaniu

Lp.	Gmina	Ludność	Powierzchnia (ha)	Status	
1	Gorlice	17.183	10.285	gmina wiejska	
2	Lipinki	6.802	6.646		
3	Łużna	8.465	5.627		
4	Moszczenica	4.921	3.762		
5	Ropa	5.440	4.911		
6	Sękowa	4.981	19.480		
7	Uście gorlickie	6.843	28.780		
8	Biecz	16.916	9.825		gmina miejsko-wiejska
9	Bobowa	9.744	4.977		
10	Gorlice (miasto)	27.781	2.353		gmina miejska
11	Dobra	9.967	10.991	gmina wiejska	
12	Jodłownik	8.614	7.219		
13	Kamienica	7.820	9.518		
14	Laskowa	8.100	7.248		
15	Limanowa	25.215	15.223		
16	Łukowica	9.995	6.965		
17	Mszana Dolna	17.574	17.002		
18	Niedźwiedź	7.338	7.422		
19	Słopnice	6.698	5.685		
20	Tymbark	6.558	3.270		
21	Limanowa (miasto)	15.103	1.870		gmina miejska
22	Mszana Dolna (miasto)	7.982	2.710		

23	Powiat nowosądecki	Chelmiec	28.216	11.197	gmina wiejska	
24		Gródek n/Dunajcem	9.235	8.819		
25		Grybów	25.179	15.315		
26		Kamionka Wielka	10.329	6.498		
27		Korzenna	14.397	10.695		
28		Łabowa	6.005	11.915		
29		Łącko	16.460	13.295		
30		Łososina Dolna	10.944	8.476		
31		Nawojowa	8.599	5.021		
32		Podegrodzie	13.057	6.473		
33		Rytro	3.807	4.190		
34		Krynica-Zdrój	16.780	14.513		gmina miejsko-wiejska
35		Muszyna	11.599	14.144		
36		Piwniczna-Zdrój	10.676	12.646		
37		Stary Sącz	23.627	10.088		
38		Grybów (miasto)	6.089	1.695	gmina miejska	
39		Nowy Sącz	84.041	5.758	miasto na prawach powiatu	

Źródło: dane GUS za rok 2017, www.stat.gov.pl.

Ocena aktywności gmin Sądeckizny to projekt realizowany przez pracowników Instytutu Ekonomicznego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Nowym Sączu od 2008 roku. Warto podkreślić, że na przestrzeni tego okresu pewnej modyfikacji uległ zarówno zakres podmiotowy analizy (mimo, że zawsze stosowano nazwę „Sądeckizna”), jak i zakres przedmiotowy w rozumieniu wskaźników wykorzystanych do analizy. W pierwszych pięciu latach (analizy za lata 2008-2012) badanie odnosiło się do gmin powiatu nowosądeckiego oraz miasta Nowego Sącza. Od roku 2014 badaniem obejmowane są również gminy powiatu gorlickiego i powiatu limanowskiego.

Wykorzystane w ocenie wskaźniki (w liczbie 24) zostały przyporządkowane do czterech głównych kategorii, którymi są: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy i efekty polityki społecznej. Część z tych wskaźników rekomendowana jest przez Ministerstwo Finansów (jako wskaźniki zalecane przy ocenie sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego), natomiast wszystkie zestawione zostały w Tab.2.

Tab. 2. Wskaźniki uwzględnione w opracowaniu

Lp.	Wskaźnik
I. Generowanie dochodów	
1.	Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących
2.	Nadwyżka operacyjna per capita
3.	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem
4.	Dochody własne per capita
5.	Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita
II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza	
1.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
2.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców
3.	Wydatki na promocję gminy per capita
4.	Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
III. Aktywność inwestycyjna gminy	
1.	Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem
2.	Wydatki majątkowe per capita
3.	Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia
4.	Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita
5.	Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita
6.	Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita
7.	Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita
8.	Środki unijne per capita
IV. Efekty polityki społecznej	
1.	Saldo migracji na 1000 mieszkańców
2.	Stopa bezrobocia rejestrowanego
3.	Wydatki na ochronę zdrowia per capita
4.	Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców
5.	Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)
6.	Wskaźnik komputeryzacji szkół
7.	Wyniki egzaminów gimnazjalnych

Źródło: opracowanie własne.

II. PREZENTACJA WYNIKÓW CZĄSTKOWYCH

1. Generowanie dochodów

1.1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących

Nadwyżka operacyjna traktowana jest – zwłaszcza w krótkiej perspektywie czasu – jako jeden z najbardziej syntetycznych wyznaczników zarówno kondycji finansowej jednostki samorządu, jej potencjału inwestycyjnego, jak i zdolności pozyskiwania kapitału obcego. W pewnym uproszczeniu można powiedzieć, że jej wielkość pokazuje wielkość środków pozostających do dyspozycji jednostki po sfinansowaniu podstawowych potrzeb o charakterze bieżącym i w związku z tym określana jest ona często mianem „barometru” kondycji finansowej jednostki. Z reguły wykazuje ona pozytywną korelację z wielkością dochodów ogółem w przeliczeniu na mieszkańca, jednakże zależność ta nie ma charakteru bezwarunkowego.

Nadwyżka operacyjna stanowi dodatni wynik różnicy pomiędzy dochodami bieżącymi a wydatkami bieżącymi w danym roku budżetowym (wynik ujemny to „deficyt operacyjny”). Zgodnie z art. 235 ustawy o finansach publicznych, dochodami bieżącymi budżetu jednostki samorządu terytorialnego są „dochody budżetowe niebędące dochodami majątkowymi”, czyli dochodami obejmującymi dotacje i środki przeznaczone na inwestycje, dochody ze sprzedaży majątku oraz dochody w tytule przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności. Analogicznie, wydatkami bieżącymi budżetu – w rozumieniu art. 236 – są „wydatki budżetowe niebędące wydatkami majątkowymi” (inwestycje i zakupy inwestycyjne, zakup i objęcie akcji i udziałów, wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego). W grupie wydatków bieżących można wyodrębnić kilka głównych kategorii wydatków bieżących, do których należą między innymi wydatki jednostek budżetowych na wynagrodzenia i realizację zadań statutowych, dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wypłaty w z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu, jak i wydatki na obsługę długu danej jednostki.

Na potrzeby badania aktywności gmin Sądeckiej wykorzystano relację nadwyżki operacyjnej oraz wydatków bieżących. Interpretacja tego wskaźnika generalnie opiera się na założeniu, że im większa jest jego wartość (wyższy udział nadwyżki operacyjnej w wydatkach bieżących), tym sytuacja jednostki samorządu terytorialnego jest korzystniejsza.

Tab. 3. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Chełmiec	0,21
2.	Bobowa	0,17
3.	Limanowa	0,15
	Nawojowa	0,15

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna	1,39
2.	Ryto	1,32
3.	Piwniczna-Zdrój	1,30
4.	Kamionka Wielka	1,29

4.	Grybów	0,13
	Moszczenica	0,13
	Muszyna	0,13
5.	Podegrodzie	0,11
6.	Gorlice (m)	0,10
	Korzenna	0,10
	Mszana Dolna	0,10
	Rytro	0,10

5.	Chelmiec	1,23
6.	Tymbark	1,17
7.	Moszczenica	1,12
8.	Nowy Sącz	1,08
9.	Gorlice	1,07
10.	Gorlice (m)	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 4. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	0,17	1.	Moszczenica	1,12
2.	Moszczenica	0,13	2.	Gorlice	1,07
3.	Gorlice (m)	0,10	3.	Gorlice (m)	1,02
4.	Gorlice	0,09	4.	Bobowa	1,01
	Lipinki	0,09	5.	Lipinki	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 5. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	0,15	1.	Mszana Dolna	1,39
2.	Mszana Dolna	0,10	2.	Tymbark	1,17
3.	Łukowica	0,09	3.	Łukowica	0,98
	Tymbark	0,09	4.	Mszana Dolna (m)	0,93
4.	Kamienica	0,07	5.	Laskowa	0,88
	Mszana Dolna (m)	0,07			
	Niedźwiedź	0,07			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 6. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	0,21		1.	Rytro	1,32
2.	Nawojowa	0,15		2.	Piwniczna-Zdrój	1,30
3.	Grybów	0,13		3.	Kamionka Wielka	1,29
	Muszyna	0,13		4.	Chełmiec	1,23
4.	Podegrodzie	0,11		5.	Nowy Sącz	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wartości wskaźnika relacji nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących badanych jednostek samorządu terytorialnego, które w roku 2018 znalazły się w „pierwszej dziesiątce” rankingu, można zauważyć, że uzyskane w omawianym zakresie wartości były porównywalne do wyników osiągniętych przez gminy w ubiegłym (2017) roku. Co więcej, w grupie tej nie nastąpiła istotna rotacja gmin, które zdobyły najlepsze wyniki.

Pierwsze miejsce w ogólnej klasyfikacji zajęła gmina Chełmiec (z wynikiem 0,21), która awansowała w stosunku do roku ubiegłego o jedną lokatę. Drugą pozycję zajęła gmina Bobowa (0,17), miejsce trzecie objęły ex aequo: gmina Limanowa i Nawojowa (0,15).

1.2. Nadwyżka operacyjna per capita

Nadwyżka operacyjna uznawana jest za jeden z istotniejszych wyznaczników kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. W związku z tym w analizie aktywności gmin Sądeckich został wykorzystany także wskaźnik prezentujący jej wielkość w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Przyjęto, że im wyższa wartość wskaźnika, tym lepsza sytuacja badanych jednostek.

Tab. 7. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Chełmiec	857,52
2.	Bobowa	780,64
3.	Limanowa	571,02
4.	Grybów	564,18
5.	Nawojowa	562,06
6.	Muszyna	525,06
7.	Moszczenica	487,48
8.	Podegrodzie	472,76
9.	Korzenna	464,02
10.	Łukowica	409,73

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna	1,38
2.	Kamionka Wielka	1,36
3.	Rytko	1,34
4.	Piwniczna-Zdrój	1,27
5.	Chełmiec	1,26
6.	Tymbark	1,24
7.	Nowy Sącz	1,14
8.	Gorlice	1,12
9.	Gorlice (m)	1,10
	Bobowa	1,10
	Lipinki	1,10
	Moszczenica	1,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 8. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	780,64	1.	Gorlice	1,12
2.	Moszczenica	487,48	2.	Bobowa	1,10
3.	Gorlice	350,65		Gorlice (m)	1,10
4.	Lipinki	350,53		Lipinki	1,10
5.	Gorlice (m)	347,37		Moszczenica	1,10

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 9. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa	571,02	1.	Mszana Dolna	1,38
2.	Łukowica	409,73	2.	Tymbark	1,24
3.	Mszana Dolna	402,78	3.	Łukowica	1,04
4.	Tymbark	366,23	4.	Mszana Dolna (m)	1,00
5.	Niedźwiedź	326,96	5.	Laskowa	0,99

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 10. Nadwyżka operacyjna per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmiec	857,52		1.	Kamionka Wielka	1,36
2.	Grybów	564,18		2.	Rytro	1,34
3.	Nawojowa	562,06		3.	Piwniczna-Zdrój	1,27
4.	Muszyna	525,06		4.	Chelmiec	1,26
5.	Podegrodzie	472,76		5.	Nowy Sącz	1,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Zestawienie w 2018 „otworzyła” z wynikiem 857,52 zł gmina Chelmiec, która znajdowała się na drugim miejscu w rankingu za rok 2017. Wyprzedziła ona zajmującą drugą pozycję gminę Bobowa (780,64 zł), która w roku 2017 obejmowała pierwszą lokatę. Na trzecim miejscu w ogólnej klasyfikacji uplasowała się gmina Limanowa (571,02 zł). Gmina ta w poprzednim roku również zajmowała trzecią lokatę.

1.3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem

Aby jednostka samorządu terytorialnego dobrze działała i rozwijała się, musi realizować określone zadania – zarówno o charakterze bieżącym, jak i rozwojowym. Do ich realizacji konieczne są zasoby finansowe, które według zapisów Europejskiej Karty Samorządu Lokalnego „powinny być proporcjonalne do kompetencji przewidzianych przez Konstytucję lub prawo”. Istotną część tych zasobów stanowią dochody. W przypadku Polski, zgodnie z art. 167 Konstytucji RP, „dochodami jednostek samorządu są ich dochody własne, subwencje ogólne i dotacje celowe z budżetu państwa”. Pierwszą z wymienionych kategorii dochodowych stanowią dochody własne, które (mimo braku definicji ustawowej) traktowane są jako dochody ściśle związane z jednostkami samorządu i oddane im we władanie, co oznacza dla nich pewną możliwość oddziaływania na wielkość i konstrukcję tych dochodów (zwłaszcza w przypadku jednostek podstawowych), a tym samym ograniczony wpływ państwa w tym obszarze.

Katalog dochodów własnych jednostek samorządu wszystkich szczebli organizacyjnych wynika z ustawy o dochodach jednostek samorządu i w przypadku gmin (art. 4) obejmuje wpływy z podatków (od nieruchomości, rolnego, leśnego, od środków transportowych, dochodowego od osób fizycznych, opłacanego w formie karty podatkowej, od spadków i darowizn, od czynności cywilnoprawnych), wpływy z opłat (między innymi skarbowej, targowej, miejscowej, uzdrowskiej, od posiadania psów, reklamowej, eksploatacyjnej), dochody uzyskiwane przez gminne jednostki budżetowe oraz wpłaty od gminnych zakładów budżetowych, dochody z majątku gminy, spadki, zapisy i darowizny na rzecz gminy, oraz dochody z kar pieniężnych i grzywien. W rozumieniu ustawy dochody własne stanowi także 5% dochodów uzyskiwanych na rzecz budżetu państwa w związku z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od pożyczek udziela-

nych przez gminę, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody gminy, a także odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych gminy, jak również dotacje z budżetów innych jednostek samorządu terytorialnego i inne dochody należne gminie na podstawie odrębnych przepisów. Do dochodów własnych (mimo, że jest to dyskusyjne) wliczane są również dochody z tytułu udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy (39,34%) oraz podatku dochodowego od osób prawnych, od podatników tego podatku, posiadających siedzibę na obszarze gminy (6,71%).

Analizując udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostki samorządu terytorialnego przyjmuje się, że im ten udział jest większy, tym większa jest samodzielność tej jednostki a także przewidywalność określonych zdarzeń i procesów finansowych. Wysoki poziom dochodów własnych związany jest bowiem z ich relatywnie dużą stabilnością w czasie, co daje możliwość podejmowania określonych decyzji zarówno o charakterze taktycznym, jak i strategicznym, a tym samym kształtowania lokalnej polityki finansowej.

Tab. 11. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,59	1.	Laskowa	1,27
2.	Limanowa (m)	0,53		Nawojowa	1,27
3.	Gorlice (m)	0,51	2.	Korzenna	1,24
4.	Nowy Sącz	0,43	3.	Kamionka Wielka	1,17
5.	Muszyna	0,39	4.	Podegrodzie	1,15
6.	Chełmiec	0,37	5.	Limanowa (m)	1,13
7.	Mszana Dolna (m)	0,36		Łukowica	1,13
8.	Nawojowa	0,33	6.	Łabowa	1,12
9.	Gródek nad Dunajcem	0,29	7.	Gródek nad Dunajcem	1,10
	Stary Sącz	0,29		Ropa	1,10
	Tymbark	0,29			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 12. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	0,51	1.	Ropa	1,10
2.	Uście Gorlickie	0,28	2.	Gorlice	1,04
3.	Gorlice	0,25	3.	Bobowa	1,00
4.	Biecz	0,23		Gorlice (m)	1,00
5.	Sękowa	0,22		Łużna	1,00
				Moszczenica	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 13. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	0,53		1.	Laskowa	1,27
2.	Mszana Dolna (m)	0,36		2.	Limanowa (m)	1,13
3.	Tymbark	0,29			Łukowica	1,13
4.	Limanowa	0,24		3.	Niedźwiedź	1,09
5.	Laskowa	0,22		4.	Słopnice	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 14. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	0,59		1.	Nawojowa	1,27
2.	Nowy Sącz	0,43		2.	Korzenna	1,24
3.	Muszyna	0,39		3.	Kamionka Wielka	1,17
4.	Chełmiec	0,37		4.	Podegrodzie	1,15
5.	Nawojowa	0,33		5.	Łabowa	1,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wyniki uzyskane przez liderów rankingu, z punktu widzenia udziału dochodów własnych w dochodach ogółem, można zauważyć, iż w porównaniu do roku 2017, te same trzy jednostki – gmina Krynica-Zdrój, miasto Gorlice i miasto Limanowa – zajęły „czołowe” pozycje w zestawieniu. Uzyskane przez nie wyniki były nieznacznie wyższe (o około 0,02), niż w roku 2017.

Pierwsze miejsce w badanym roku zajęła gmina Krynica-Zdrój z wynikiem 0,59. Druga lokata przypadła miastu Limanowa (0,53), natomiast trzecią pozycję zajęło miasto Gorlice (0,51).

1.4. Dochody własne per capita

Omówione we wcześniejszym punkcie dochody własne są często zestawiane z liczbą mieszkańców danej jednostki samorządu. Relacja ta (dochody własne per capita) stanowi jeden z popularniejszych mierników sytuacji finansowej jednostek samorządu terytorialnego. Jest on wykorzystywany głównie w analizie porównawczej sytuacji kilku jednostek lub w analizie wybranej jednostki na przestrzeni określonego czasu.

Tab. 15 Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	3 497,55	1.	Korzenna	1,52
2.	Limanowa (m)	3 235,87	2.	Nawojowa	1,51
3.	Nowy Sącz	3 213,59	3.	Limanowa (m)	1,48
4.	Muszyna	2 053,82	4.	Laskowa	1,38
5.	Gorlice (m)	2 013,93	5.	Kamionka Wielka	1,33
6.	Chełmiec	1 937,39	6.	Łabowa	1,29
7.	Uście Gorlickie	1 732,84	7.	Nowy Sącz	1,25
8.	Nawojowa	1 662,05		Podegrodzie	1,25
9.	Mszana Dolna (m)	1 517,36		Stary Sącz	1,25
10.	Stary Sącz	1 490,69	8.	Łukowica	1,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 16. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	2 013,93	1.	Ropa	1,21
2.	Uście Gorlickie	1 732,84	2.	Gorlice	1,12
3.	Sękowa	1 157,60		Sękowa	1,12
4.	Gorlice	1 116,59	3.	Bobowa	1,09
5.	Biecz	1 058,48		Lipinki	1,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 17. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	3 235,87	1.	Limanowa (m)	1,48
2.	Mszana Dolna (m)	1 517,36	2.	Laskowa	1,38
3.	Tymbark	1 424,87	3.	Łukowica	1,22
4.	Laskowa	1 169,15	4.	Dobra	1,18
5.	Limanowa	1 074,83	5.	Niedźwiedź	1,14

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 18. Dochody własne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	3 497,55	1.	Korzenna	1,52
2.	Nowy Sącz	3 213,59	2.	Nawojowa	1,51
3.	Muszyna	2 053,82	3.	Kamionka Wielka	1,33
4.	Chełmiec	1 937,39	4.	Łabowa	1,29
5.	Nawojowa	1 662,05	5.	Nowy Sącz	1,25
				Podegrodzie	1,25
				Stary Sącz	1,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Porównując wartości wskaźnika dochodów własnych per capita, uzyskanych przez 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego, można zauważyć nieznaczne zmiany wśród liderów rankingu względem 2017 roku. Pierwsze i drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji, z punktu widzenia dochodów własnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, w roku 2018 zajęły gmina Krynica-Zdrój i miasto Limanowa z wynikami 3497,55 zł i 3235,87 zł. Trzecią lokatę (z kwotą 3213,59 zł) uzyskało miasto Nowy Sącz.

1.5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita

Wpływy z podatków i opłat lokalnych mają kluczowe znaczenie dla samodzielności finansowej gmin, a zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, zaliczane są do ich dochodów własnych. Nie zostały one nigdzie zdefiniowane w sposób jednoznaczny, jednakże przypisuje im się określone cechy, do których należy zaliczyć finansowanie istniejących potrzeb jednostki samorządu terytorialnego, jak i umożliwienie władzom lokalnym kształtowania własnych dochodów poprzez przekazanie im określonego (w rzeczywistości ograniczonego) władztwa podatkowego. Podatki lokalne w Polsce tworzą obecnie grupę siedmiu tytułów, którymi są: podatek od nieruchomości, podatek rolny, podatek leśny, podatek od środków transportowych, podatek dochodowy od osób fizycznych opłacany w formie karty podatkowej, podatek od spadków i darowizn, a także podatek od czynności cywilnoprawnych. Do grupy opłat lokalnych zaliczyć natomiast należy między innymi opłatę skarbową, opłatę targową, opłatę miejscową, opłatę uzdrowską, opłatę od posiadania psów oraz opłatę eksploatacyjną.

Podatki i opłaty lokalne stanowią jedno ze źródeł dochodów własnych gmin. Na terenie całego kraju obowiązują jednolite kategorie podatków i opłat lokalnych (wprowadzane ustawowo na szczeblu centralnym), jednakże władzom gminnym przekazano pewne uprawnienia w zakresie tzw. władztwa daninowego, dotyczące kształtowania obciążeń daninowych¹. Obejmują one między innymi stawki podatkowe (w zakresie wyznaczonym ustawą), podstawę opodatkowania, zwolnienia przedmiotowe, zwolnienia podmiotowe, a także ulgi podatkowe. Dodatkowo władze gminy mogą także umarzać należności, rozkładać je na raty, itp.²

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r., op. cit., art. 168.

2. R. Przygodzka, Władztwo podatkowe a stabilność finansowa gmin, [w:] *Nierówności Społeczne a Wzrost Gospodarczy*, nr 40 (4/2014), s.335.

Należy jednak pamiętać, że terminy „podatki lokalne” i „opłaty lokalne” dla potrzeb niniejszego opracowania obejmują wszystkie tytuły wymienione w ustawie o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (a nie tylko te, które zostały wprowadzone ustawą o podatkach i opłatach lokalnych). Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckizny oparty został na relacji pomiędzy wolumenem wpływów z podatków i opłat lokalnych w badanej gminie a ilością jej mieszkańców.

Tab. 19. Wpływ z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1 226,20	1.	Nawojowa	0,98
2.	Nowy Sącz	817,61	2.	Chełmiec	0,96
3.	Muszyna	802,92	3.	Kamionka Wielka	0,94
4.	Gródek nad Dunajcem	710,50	4.	Gródek nad Dunajcem	0,90
5.	Limanowa (m)	695,00		Muszyna	0,90
6.	Gorlice (m)	677,37	5.	Łososina Dolna	0,89
7.	Tymbark	582,61		Tymbark	0,89
8.	Uście Gorlickie	572,20	6.	Krynica-Zdrój	0,88
9.	Mszana Dolna (m)	459,40		Laskowa	0,88
10.	Piwniczna-Zdrój	435,55	7.	Sękowa	0,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 20. Wpływ z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	677,37	1.	Sękowa	0,87
2.	Uście Gorlickie	572,20	2.	Gorlice (m)	0,82
3.	Sękowa	383,04	3.	Uście Gorlickie	0,80
4.	Biecz	299,35	4.	Lipinki	0,74
5.	Gorlice	237,43	5.	Biecz	0,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.21. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	695,00	1.	Tymbark	0,89
2.	Tymbark	582,61	2.	Laskowa	0,88
3.	Mszana Dolna (m)	459,40	3.	Mszana Dolna (m)	0,82
4.	Jodłownik	253,82	4.	Dobra	0,77
5.	Kamienica	246,35		Jodłownik	0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.22. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	1 226,20	1.	Nawojowa	0,98
2.	Nowy Sącz	817,61	2.	Chełmiec	0,96
3.	Muszyna	802,92	3.	Kamionka Wielka	0,94
4.	Gródek nad Dunajcem	710,50	4.	Gródek nad Dunajcem	0,90
5.	Piwniczna-Zdrój	435,55		Muszyna	0,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkość wpływów do budżetów gmin Subregionu Sądeckiego z tytułu podatków i opłat lokalnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca, można zauważyć, że grupa liderów rankingu cechuje się nieznacznym zróżnicowaniem.

Wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wielkości wpływów do budżetu z tytułu podatków i opłat lokalnych per capita zajęła gmina Krynica-Zdrój, z wartością wskaźnika 1226,20 zł. Warto zauważyć, że gmina ta jest niekwestionowanym liderem w omawianej kategorii, zajmując pod tym względem niezmiennie pierwsze miejsce w zestawieniu od 2013 roku. Na drugiej pozycji znalazło się miasto Nowy Sącz (817,61 zł). Trzecią lokatę objęła gmina Muszyna (802,92 zł), awansując w stosunku do 2017 roku o jedną lokatę. Warto także zwrócić uwagę, że w 2018 roku wartości omawianego wskaźnika były znacząco niższe niż w 2017 roku.

2. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

2.1. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Przedsiębiorczość odgrywa istotną rolę w procesie wzrostu gospodarczego, gdyż stanowi szansę na znaczące zwiększenie potencjału rozwojowego. Cechuje ją myślenie perspektywiczne, rozwojowe, jak również postrzeganie zmian zachodzących na rynku jako sprzyjających okoliczności do realizowania nowych pomysłów oraz tworzenia pewnych wartości. Przedsiębiorczość pełni

w systemie ekonomicznym wiele ważnych funkcji. Umożliwia ona pełne wykorzystanie zasobów (nawet kosztem wysokiego ryzyka), w szczególności niematerialnych, do których można zaliczyć między innymi wiedzę i kapitał intelektualny, będące fundamentem nowoczesnych gospodarek.

Stworzenie korzystnych warunków rozwoju lokalnej przedsiębiorczości, której odpowiednio wysoki poziom stanowi podstawowy czynnik rozwoju tych procesów, należy do głównych zadań władz samorządowych, ponoszących pełną odpowiedzialność za efekty prowadzonej polityki rozwoju i rozwój przedsiębiorczości lokalnej. Dysponują one w tym zakresie między innymi krótko- i długoterminowymi instrumentami finansowymi, infrastrukturą techniczną (w tym drogową i kanalizacyjną), przy pomocy których mogą oddziaływać na lokalne życie gospodarcze.

Biorąc pod uwagę fakt, iż jednym z elementów świadczących o aktywności danej jednostki samorządu terytorialnego, będącym także wyznacznikiem poziomu przedsiębiorczości w gminie, jest nie tylko liczba działających, lecz także nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, w niniejszym opracowaniu uwzględniono wskaźnik stanowiący iloraz nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w danej jednostce i liczby jej mieszkańców.

Tab. 23. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Niedźwiedź	14,04	1.	Kamionka Wielka	1,76
2.	Piwniczna-Zdrój	13,58	2.	Piwniczna-Zdrój	1,59
3.	Uście Gorlickie	13,01	3.	Biecz	1,58
4.	Mszana Dolna (m)	12,90	4.	Niedźwiedź	1,53
5.	Słopnice	12,54	5.	Sękowa	1,50
6.	Limanowa (m)	12,51	6.	Grybów (m)	1,41
7.	Kamionka Wielka	12,49	7.	Muszyna	1,39
8.	Muszyna	12,07	8.	Uście Gorlickie	1,37
9.	Chełmiec	11,84	9.	Mszana Dolna (m)	1,33
10.	Stary Sącz	11,39	10.	Chełmiec	1,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 24. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	13,01	1.	Biecz	1,58
2.	Ropa	10,66	2.	Sękowa	1,50
3.	Sękowa	9,64	3.	Uście Gorlickie	1,37
4.	Bobowa	8,11	4.	Lipinki	1,25
5.	Gorlice	7,97	5.	Gorlice (m)	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 25. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Niedźwiedz	14,04	1.	Niedźwiedz	1,53
2.	Mszana Dolna (m)	12,90	2.	Mszana Dolna (m)	1,33
3.	Słopnice	12,54	3.	Jodłownik	1,27
4.	Limanowa (m)	12,51	4.	Słopnice	1,26
5.	Jodłownik	10,68	5.	Kamienica	1,25
				Tymbark	1,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 26. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Piwniczna-Zdrój	13,58	1.	Kamionka Wielka	1,76
2.	Kamionka Wielka	12,49	2.	Piwniczna-Zdrój	1,59
3.	Muszyna	12,07	3.	Grybów (m)	1,41
4.	Chełmiec	11,84	4.	Muszyna	1,39
5.	Stary Sącz	11,39	5.	Chełmiec	1,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Względniając wartości wskaźników w gminach znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców, należy zwrócić uwagę, że w 2017 roku były one znacząco niższe.

Wśród analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych zajęła gmina Niedźwiedz z wynikiem 14,04. Jednostka ta istotnie awansowała w ogólnym zestawieniu względem 2017 roku. Na drugiej pozycji znalazła się gmina Piwniczna-Zdrój, która uzyskała wynik 13,58. Trzecią lokatę pod względem liczby nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców objęła gmina Uście Gorlickie, w przypadku której wartość omawianego wskaźnika była jedynie o 1,03 niższa od najwyższej i wynosiła 13,01.

Warto zwrócić uwagę, że – w stosunku do 2017 roku – istotnie zmieniła się kolejność najlepszych gmin. W grupie trzech najlepszych gmin nie powtórzyła się ani jedna gmina z zestawienia za 2017 rok.

2.2. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców

Jednym z warunków sprawnego funkcjonowania oraz rozwoju podmiotów gospodarczych jest likwidacja głównych barier hamujących ich rozwój. W szczególności zaliczyć można do nich niekorzystne rozwiązania prawne, nadmierny fiskalizm państwa, rozbudowaną i skomplikowaną biurokrację, niewystarczająco rozwiniętą infrastrukturę instytucjonalną, a także słabą jakość kapitału ludzkiego i klimatu społecznego w regionie, czy też utrudnienia w dostępie do kapitału. W tym rozumieniu bariery rozwoju przedsiębiorczości przyczyniają się do ograniczonej swobody działania podmiotów, utrudniając tym samym procesy rozwojowe, a w skrajnych przypadkach prowadząc do upadku organizacji. Niemniej jednak, pojawiające się ograniczenia stymulują także – w przypadku podmiotów gospodarczych – działania przedsiębiorcze i innowacyjne, przejawiające się w szczególności w poprawie jakości podejmowanych działań, a ten fakt można traktować jako pewne wyzwania rozwojowe.

Prognozując rozwój podmiotów gospodarczych, należy uwzględnić także kwestię wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w gminie. W dłuższej perspektywie czasowej liczba podmiotów wykreślonych z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej wpływa bowiem na spowolnienie rozwoju danej jednostki samorządu terytorialnego.

Wykorzystany w analizie wskaźnik liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita jest ilorazem wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w badanej jednostce i liczby jej mieszkańców.

Tab. 27. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Gródek nad Dunajcem	2,92
2.	Moszczenica	3,45
3.	Łużna	3,54
4.	Biecz	3,67
5.	Lipinki	3,68
6.	Jodłownik	4,06
7.	Łukowica	4,10
8.	Podegrodzie	4,21
9.	Dobra	4,51
	Korzenna	4,51

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Ropa	0,38
2.	Łużna	0,54
3.	Gródek nad Dunajcem	0,58
4.	Dobra	0,61
	Jodłownik	0,61
	Kamienica	0,61
5.	Łącko	0,68
6.	Rytro	0,69
7.	Biecz	0,71
8.	Stary Sącz	0,73

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 28. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Moszczenica	3,45		1.	Ropa	0,38
2.	Łużna	3,54		2.	Łużna	0,54
3.	Biecz	3,67		3.	Biecz	0,71
4.	Lipinki	3,68		4.	Lipinki	0,76
5.	Ropa	4,78		5.	Moszczenica	0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 29. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	4,06		1.	Dobra	0,61
2.	Łukowica	4,10			Jodłownik	0,61
3.	Dobra	4,51			Kamienica	0,61
4.	Tymbark	4,57		2.	Mszana Dolna	0,74
5.	Laskowa	4,94		3.	Łukowica	0,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 30. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gródek nad Dunajcem	2,92		1.	Gródek nad Dunajcem	0,58
2.	Podegrodzie	4,21		2.	Łącko	0,68
3.	Korzenna	4,51		3.	Rytko	0,69
4.	Łącko	4,92		4.	Stary Sącz	0,73
5.	Łososina Dolna	4,93		5.	Korzenna	0,74

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzając analizę liczby wyrejestrowanych w roku 2018 podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy należy podkreślić, iż wartość omawianego wskaźnika wśród gmin znajdujących się w gronie liderów w klasyfikacji mieściła się w przedziale od 2,92 do 4,51. Zauważyć można tym samym znaczny, względem roku 2017, spadek liczby wyrejestrowanych przedsiębiorstw w gminach Subregionu Sądeckiego.

Jednostką samorządu terytorialnego, w której odnotowano najmniejszą liczbę wyrejestrowa-

nych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, była w 2018 roku gmina Gródek nad Dunajcem z wartością wskaźnika 2,92, awansując w stosunku do roku 2017 o trzy miejsca w ogólnym zestawieniu. Drugą pozycję w „pierwszej dziesiątce”, uzyskała gmina Moszczenica (3,45), która znalazła się w gronie liderów klasyfikacji podobnie jak w 2016 i 2017 roku. Trzecią lokatę w zakresie liczby wyrejstrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców objęła gmina Łużna z wynikiem 3,54.

2.3. Wydatki na promocję gminy per capita

Promocja gminy jest jednym z ważniejszych elementów pozainwestycyjnej działalności gospodarczej jednostek samorządu terytorialnego i stanowi istotny element wspierania ich rozwoju. Warunki gospodarki rynkowej wymuszają konkurowanie gmin aż w czterech płaszczyznach: inwestycyjnej, turystycznej, możliwości pozyskania zewnętrznych funduszy oraz społecznej. Właściwie prowadzone działania promocyjne pozwalają kształtować pozytywny wizerunek gminy, a także – poprzez zwiększenie ich atrakcyjności – przyczyniają się do zmniejszenia bezrobocia oraz poprawy sytuacji ekonomicznej mieszkańców.

Promocja jest więc jednym z kluczowych zadań, jakie stoją przed każdą jednostką samorządu, której władze coraz częściej zdają sobie sprawę z konieczności podejmowania tego rodzaju działań, tworząc atrakcyjne oferty nie tylko dla turystów, ale i inwestorów. Skuteczne działania promocyjne podejmowane przez gminę wpływają zatem na wzrost aktywności gospodarczej, stymulując tym samym jej dalszy rozwój.

Realizacja działań wpisanych w strategię promocji poszczególnych gmin w istotny sposób wiąże się z ponoszeniem określonych wydatków, dlatego w niniejszym badaniu wykorzystano wskaźnik wydatki na promocję gminy per capita, stanowiący iloraz ogółu wydatków ponoszonych na promocję przez badaną jednostkę i liczby jej mieszkańców.

Tab. 31. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	46,48	1.	Laskowa	15,15
2.	Limanowa (m)	29,40	2.	Kamionka Wielka	6,20
3.	Stary Sącz	28,66	3.	Uście Gorlickie	5,16
4.	Bobowa	26,74	4.	Mszana Dolna	4,80
5.	Laskowa	25,79	5.	Łużna	4,02
6.	Gorlice (m)	23,83	6.	Łącko	3,86
7.	Muszyna	20,87	7.	Podegrodzie	3,63
8.	Grybów (m)	19,49	8.	Jodłownik	2,53
9.	Słupnice	17,89	9.	Moszczenica	2,44
10.	Sękowa	16,69	10.	Bobowa	2,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 32. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Bobowa	26,74		1.	Uście Gorlickie	5,16
2.	Gorlice (m)	23,83		2.	Łużna	4,02
3.	Sękowa	16,69		3.	Moszczenica	2,44
4.	Moszczenica	15,85		4.	Bobowa	2,17
5.	Uście Gorlickie	14,85		5.	Gorlice	1,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 33. Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Limanowa (m)	29,40		1.	Laskowa	15,15
2.	Laskowa	25,79		2.	Mszana Dolna	4,80
3.	Słopnice	17,89		3.	Jodłownik	2,53
4.	Mszana Dolna	15,39		4.	Limanowa (m)	1,43
5.	Mszana Dolna (m)	13,42		5.	Dobra	1,34

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 34 Wydatki na promocję gminy per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika	
1.	Krynica-Zdrój	46,48		1.	Kamionka Wielka	6,20
2.	Stary Sącz	28,66		2.	Łącko	3,86
3.	Muszyna	20,87		3.	Podegrodzie	3,63
4.	Grybów (m)	19,49		4.	Grybów (m)	1,98
5.	Rytro	15,94		5.	Nowy Sącz	1,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wysokość wydatków na promocję gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego w 2018 roku (podobnie jak w latach poprzednich) cechowała się znacznym zróżnicowaniem. Wartość omawianego wskaźnika, dla gmin będących w gronie liderów rankingu, mieściła się bowiem w przedziale od 15,94 do 46,48.

Największe wydatki na promocję gminy per capita w 2018 roku poniosła gmina Krynica-Zdrój, z kwotą 46,48 zł, która była liderem w omawianej kategorii również w latach 2015-2017. Drugie miejsce pod tym względem zajęło miasto Limanowa z wartością wskaźnika na poziomie 29,40 zł. Trzecią lokatę uzyskała natomiast gmina Stary Sącz z wynikiem 28,66 zł.

2.4. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Wpływy z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych (CIT) – zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego (art.4-6) – stanowią część dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego wszystkich szczebli. Wielkość udziału w tym podatku – w przypadku szczebla podstawowego – wynosi 6,71% i jest odnoszona do ogólnej kwoty podatków zapłaconych przez podatników CIT mających siedzibę na terenie gminy.

Przekazanie gminom, jak i jednostkom pozostałych szczebli, udziałów w podatku dochodowym od osób prawnych wynika z potrzeby odzwierciedlenia w budżecie gminy aktywności ekonomicznej podmiotów gospodarczych funkcjonujących na jej terenie, która znajduje swój wyraz przede wszystkim w płaconych przez nie podatkach. Równocześnie należy zauważyć, iż możliwości oddziaływania przez gminę na aktywność gospodarczą tych podmiotów, a tym samym wpływania na wysokość dochodów w tytułu podatków, są dość ograniczone.

Wykorzystany w analizie aktywności gmin Sądeckizny wskaźnik stanowi relację pomiędzy wielkością wpływów z tytułu udziałów w CIT danej jednostki a liczbą jej mieszkańców.

Tab. 35. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	93,89	1.	Gródek nad Dunajcem	114,50
2.	Muszyna	75,53	2.	Korzenna	7,44
3.	Krynica-Zdrój	63,47	3.	Dobra	3,33
4.	Limanowa (m)	54,78	4.	Słopnice	3,22
5.	Gorlice (m)	53,46	5.	Ropa	3,10
6.	Mszana Dolna (m)	44,32	6.	Jodłownik	2,14
7.	Grybów (m)	23,81	7.	Mszana Dolna	2,01
8.	Chełmiec	23,56	8.	Uście Gorlickie	1,66
9.	Piwniczna-Zdrój	20,01	9.	Kamienica	1,65
10.	Lipinki	17,38	10.	Biecz	1,63

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 36. Wpływy z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	53,46	1.	Ropa	3,10
2.	Lipinki	17,38	2.	Uście Gorlickie	1,66
3.	Uście Gorlickie	8,65	3.	Biecz	1,63
4.	Biecz	8,04		Gorlice	1,37
5.	Bobowa	6,26	4.	Gorlice (m)	1,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 37. Wpływ z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	54,78		1.	Dobra	3,33
2.	Mszana Dolna (m)	44,32		2.	Słopnice	3,22
3.	Tymbark	9,34		3.	Jodłownik	2,14
4.	Słopnice	3,47		4.	Mszana Dolna	2,01
5.	Dobra	2,97		5.	Kamienica	1,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 38. Wpływ z podatku CIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	93,89		1.	Gródek nad Dunajcem	114,50
2.	Muszyna	75,53		2.	Korzenna	7,44
3.	Krynica-Zdrój	63,47		3.	Łabowa	1,58
4.	Grybów (m)	23,81		4.	Krynica-Zdrój	1,45
5.	Chełmiec	23,56		5.	Podegrodzie	1,40

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analizując wielkości wpływów z CIT per capita, uzyskanych przez 39 gmin Subregionu Sądeckiego, można zauważyć, iż w 2018 roku – w porównaniu do roku 2017 – wszystkie jednostki pozostały w grupie liderów w ogólnej klasyfikacji. Wśród gmin obejmujących miejsca w „pierwszej dziesiątce” zestawienia nastąpiły jednak pewne zmiany w zajmowanych przez te jednostki lokatach w rankingu.

Pierwszą pozycję w zestawieniu za 2018 rok uzyskało miasto Nowy Sącz (z wynikiem 93,89 zł), które awansowało względem 2017 roku o jedną pozycję. Na drugim i trzecim miejscu uplasowały się kolejno: gmina Muszyna (75,53 zł) oraz gmina Krynica-Zdrój z kwotą 63,47 zł. Wyniki liderów zestawienia w 2018 roku w zakresie omawianego wskaźnika były znacząco wyższe niż w 2017 roku.

3. Aktywność inwestycyjna gminy

3.1. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem

Przedmiotowy podział ogółu wydatków jednostek samorządu terytorialnego – wprowadzony przez ustawę o finansach publicznych – pozwala wyróżnić dwie podstawowe kategorie wydatków, którymi są wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Wydatki bieżące nie zostały jednak zdefiniowane wprost i są one traktowane jako wydatki inne niż wydatki majątkowe. Obejmują one między innymi: wydatki jednostek budżetowych (przede wszystkim na wynagrodzenia i na-

liczane od nich składki oraz realizację zadań statutowych), dotacje na zadania bieżące, świadczenia na rzecz osób fizycznych, wydatki na programy finansowane ze środków UE i innych źródeł zagranicznych, wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji udzielonych przez jednostkę samorządu w danym roku budżetowym, jak i wydatki na obsługę długu gminy. Wydatki majątkowe obejmują natomiast inwestycje i zakupy inwestycyjne (w tym związane z programami finansowanymi ze środków UE i innych źródeł zagranicznych), zakup i objęcie akcji i udziałów oraz wniesienie wkładów do spółek prawa handlowego.

Niezależnie jednak od kategorii – zgodnie z zapisami ustawy – wydatki jednostek samorządu podlegają określonym rygorom. Winny one być dokonywane w sposób terminowy, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, jak i z uwzględnieniem zasad celowości, oszczędności oraz efektywności w rozumieniu uzyskiwania jak najlepszych efektów z określonych nakładów.

Wśród wydatków majątkowych istotną rolę odgrywają wydatki inwestycyjne. Są one traktowane jako istotny element oceny aktywności rozwojowej danej jednostki. Przyjmuje się bowiem, że wydatki te należą do tzw. wydatków aktywnych, których ponoszenie wpływa na poziom rozwoju, głównie przez rozbudowę bazy majątku trwałego (infrastruktura techniczna i społeczna), jak i tworzenie warunków do lepszego i skuteczniejszego zaspokajania potrzeb. Trzeba jednak pamiętać, że możliwość dokonywania wydatków inwestycyjnych jest zdeterminowana wielkością wydatków bieżących. Poziom wydatków inwestycyjnych zależy w dużym stopniu od sytuacji dochodowej danej jednostki (i zmian zachodzących w tym obszarze), przyjętej strategii, prowadzonej polityki finansowej (w tym poziomu zadłużenia), jak i aktywności w pozyskiwaniu dodatkowych źródeł finansowania (często dedykowanych konkretnym przedsięwzięciom inwestycyjnym).

Tab. 39. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmic	0,37	1.	Rytró	4,89
2.	Muszyna	0,31	2.	Łabowa	3,62
3.	Stary Sącz	0,28	3.	Chelmic	3,30
4.	Sękowa	0,26	4.	Nowy Sącz	2,76
5.	Bobowa	0,25	5.	Muszyna	2,31
	Limanowa (m)	0,25	6.	Mszana Dolna	2,28
6.	Biecz	0,21	7.	Mszana Dolna (m)	2,13
	Dobra	0,21	8.	Krynica-Zdrój	2,12
	Korzenna	0,21		Kamienica	2,05
	Nawojowa	0,21	9.	Sękowa	1,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 40. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	0,26	1.	Sękowa	1,92
2.	Bobowa	0,25	2.	Łużna	1,59
3.	Biecz	0,21	3.	Bobowa	1,42
4.	Gorlice	0,16	4.	Uście Gorlickie	1,40
5.	Gorlice (m)	0,13	5.	Biecz	1,17

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 41. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	0,25	1.	Mszana Dolna	2,28
2.	Dobra	0,21	2.	Mszana Dolna (m)	2,13
3.	Limanowa	0,20	3.	Kamienica	2,05
	Mszana Dolna (m)	0,20	4.	Słopnice	1,78
4.	Łukowica	0,18	5.	Jodłownik	1,52

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 42. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	0,37	1.	Rytko	4,89
2.	Muszyna	0,31	2.	Łabowa	3,62
3.	Stary Sącz	0,28	3.	Chełmiec	3,30
4.	Korzenna	0,21	4.	Nowy Sącz	2,76
	Nawojowa	0,21	5.	Muszyna	2,31

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzona analiza wartości udziałów wydatków majątkowych w wydatkach ogółem uzyskanych przez badane gminy Subregionu Sądeckiego, pozwala zauważyć istotne zmiany w grupie liderów w odniesieniu do roku 2017. Zauważyć również można, że wartości wskaźników w 2018 roku są znacząco wyższe niż w 2017 roku.

Na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji w roku 2018 znalazła się gmina Chełmiec z wynikiem 0,37, która w 2017 roku nie znalazła się w grupie liderów zestawienia. Drugą lokatę zdobyła gmina Muszyna (0,31) a trzecią gmina Stary Sącz (0,28).

3.2. Wydatki majątkowe per capita

Traktując wielkość wydatków majątkowych jako jeden z istotnych mierników poziomu rozwoju jednostek samorządu terytorialnego, w analizie aktywności gmin Sądeckizny wykorzystano także wskaźnik wydatków majątkowych per capita. Wskaźnik ten prezentuje wielkość wydatków majątkowych poniesionych przez daną jednostkę samorządu terytorialnego w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Tab. 43. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chelmiec	2 446,27	1.	Rytko	5,76
2.	Muszyna	1 807,10	2.	Chelmiec	4,88
3.	Stary Sącz	1 531,42	3.	Łabowa	4,34
4.	Bobowa	1 488,22	4.	Nowy Sącz	3,35
5.	Limanowa (m)	1 484,48	5.	Muszyna	3,09
6.	Sękowa	1 444,84	6.	Mszana Dolna	2,46
7.	Dobra	1 191,49	7.	Kamienica	2,43
8.	Korzenna	1 154,15	8.	Sękowa	2,42
9.	Nowy Sącz	1 103,97	9.	Mszana Dolna (m)	2,39
10.	Biecz	1 078,54	10.	Krynica-Zdrój	2,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 44. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	1 488,22	1.	Sękowa	2,42
2.	Sękowa	1 444,84	2.	Łużna	1,75
3.	Biecz	1 078,54	3.	Bobowa	1,64
4.	Gorlice	716,29	4.	Uście Gorlickie	1,56
5.	Uście Gorlickie	645,33	5.	Biecz	1,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 45. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	1 484,48	1.	Mszana Dolna	2,46
2.	Dobra	1 191,49	2.	Kamienica	2,43
3.	Łukowica	978,62	3.	Mszana Dolna (m)	2,39
4.	Limanowa	948,34	4.	Słopnice	1,97
5.	Mszana Dolna (m)	883,12	5.	Jodłownik	1,84

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 46. Wydatki majątkowe per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Chełmiec	2 446,27	1.	Rytró	5,76
2.	Muszyna	1 807,10	2.	Chełmiec	4,88
3.	Stary Sącz	1 531,42	3.	Łabowa	4,34
4.	Korzenna	1 154,15	4.	Nowy Sącz	3,35
5.	Nowy Sącz	1 103,97	5.	Muszyna	3,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości wskaźnika wydatków majątkowych per capita uzyskane przez gminy Subregionu Sądeckiego, które w roku 2018 znalazły się w grupie liderów, mieściły się w przedziale 1078,54-2446,27 zł. Były one znacznie wyższe od wartości uzyskanych przez jednostki samorządu terytorialnego obejmujące pierwsze dziesięć pozycji rankingu w roku 2017.

Na pierwszym miejscu w ogólnej klasyfikacji w roku 2018, w zakresie wartości wydatków majątkowych przypadających na jednego mieszkańca, uplasowała się gmina Chełmiec (2446,27 zł), która awansowała do „pierwszej dziesiątki” w porównaniu do roku 2017. Drugą lokatę w zestawieniu zajęła gmina Muszyna z wynikiem 1807,10 zł, a trzecia lokata przypadła gminie Stary Sącz (1531,42 zł).

3.3. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

Konstrukcja skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia opiera się na zależności, jaka zachodzi pomiędzy zrealizowanymi w danym roku budżetowym w danej jednostce samorządu wydatkami majątkowymi a wydatkami przeznaczonymi na obsługę zadłużenia. Wydatki na obsługę zadłużenia obejmują w szczególności wydatki z tytułu oprocentowania i dyskonta od wyemitowanych papierów wartościowych, oprocentowania zaciągniętych kredytów i pożyczek oraz wypłat związanych z udzielonymi przez jednostkę poręczeniami i gwarancjami.

Przy dokonywaniu oceny aktywności gmin Sądeckizny, do roku 2013 włącznie, omawiany wskaźnik poddawany był korekcie uwzględniającej dopuszczalny wówczas poziom wydatków na obsługę zadłużenia (15%). Od roku 2014 wspomniane ograniczenie przestało obowiązywać i zostało zastąpione tzw. indywidualnym wskaźnikiem zadłużenia. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę głównie walor porównawczy, zdecydowano nie dokonywać modyfikacji wskaźnika, podtrzymując jego dotychczasową formułę. Przyjęta w opracowaniu interpretacja wskaźnika za korzystniejsze uznaje jego wyższe wartości.

Tab. 47. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Grybów	0,150
	Łukowica	0,150
	Nawojowa	0,150
2.	Kamienica	0,149
	Korzenna	0,149
3.	Łabowa	0,148
4.	Stary Sącz	0,147
5.	Bobowa	0,146
	Słopnice	0,146
6.	Łososina Dolna	0,145
	Moszczenica	0,145

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytko	1,38
2.	Muszyna	1,11
3.	Krynica-Zdrój	1,09
4.	Uście Gorlickie	1,07
5.	Nowy Sącz	1,06
6.	Grybów (m)	1,04
	Jodłownik	1,04
	Laskowa	1,04
	Mszana Dolna	1,04
7.	Limanowa (m)	1,03
	Łużna	1,03
	Mszana Dolna (m)	1,03
	Ropa	1,03
	Słopnice	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 48. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat gorlicki

Powiat gorlicki		
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Bobowa	0,146
2.	Moszczenica	0,145
3.	Sękowa	0,144
4.	Łużna	0,140
5.	Gorlice	0,138
	Lipinki	0,138

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	1,07
2.	Łużna	1,03
	Ropa	1,03
3.	Biecz	1,02
	Moszczenica	1,02

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 49. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat limanowski

Powiat gorlicki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	0,150			Jodłownik	1,04
2.	Kamienica	0,149		1.	Laskowa	1,04
3.	Słopnice	0,146			Mszana Dolna	1,04
4.	Mszana Dolna (m)	0,144			Limanowa (m)	1,03
5.	Mszana Dolna	0,141		2.	Mszana Dolna (m)	1,03
					Słopnice	1,03

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 50. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów	0,150		1.	Rytró	1,38
	Nawojowa	0,150		2.	Muszyna	1,11
2.	Korzenna	0,149		3.	Krynica-Zdrój	1,09
3.	Łabowa	0,148		4.	Nowy Sącz	1,06
4.	Stary Sącz	0,147		5.	Grybów (m)	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Wartości skorygowanego wskaźnika relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia uzyskane w 2018 roku przez gminy Subregionu Sądeckiego, podobnie jak w latach wcześniejszych, wykazywały stosunkowo niewielkie różnicowanie (0,150-0,145).

Pozycję lidera w 2017 roku osiągnęły aż trzy gminy: Grybów, Łukowica oraz Nawojowa z wartością wskaźnika 0,150. Warto dodać, że te gminy również w 2017 roku cechowały się wysokimi wartościami omawianego wskaźnika, zajmując pierwszą lokatę. Wartość wskaźnika niższą od najwyższego o 0,001 osiągnęły: gmina Kamienica i gmina Korzenna, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnej klasyfikacji. Trzecią lokatę zajęła gmina Łabowa z wartością wskaźnika na poziomie 0,148.

3.4. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita

Rozwinięta infrastruktura, w tym infrastruktura techniczna (której częścią jest transport i łączność), jest czynnikiem stymulującym przedsiębiorczość lokalną, poprzez tworzenie warunków niezbędnych do prowadzenia działalności gospodarczej, przy jednoczesnym zaspokajaniu potrzeb społeczności lokalnej, jak i polepszaniu warunków życia mieszkańców. W związku z tym inwestowanie w rozwój infrastruktury w wymiarze lokalnym stanowi jedno z ważniejszych zadań władz samorządowych.

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego (w tym wydatki na transport i łączność) można podzielić na wydatki bieżące i wydatki majątkowe. Z kolei wydatki majątkowe obejmują wydatki na inwestycje. Analiza wydatków majątkowych na transport i łączność (sklasyfikowanych w dziale 600), oparta została na wielkościach zagregowanych w Banku Danych Lokalnych, wśród których podgrupa: Wydatki (w Dziale 600 – Transport i łączność), obejmująca drogi publiczne gminne i powiatowe, stanowi część grupy: Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu.

W analizie aktywności gmin Sądeckizny wykorzystano wskaźnik prezentujący relację pomiędzy wielkością wydatków poniesionych przez badane jednostki na transport i łączność oraz liczbą mieszkańców tych jednostek.

Tab. 51. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	804,51	1.	Stary Sącz	9,61
2.	Jodłownik	701,27	2.	Łososina Dolna	7,34
3.	Bobowa	685,44	3.	Laskowa	5,67
4.	Biecz	490,78	4.	Nowy Sącz	5,34
5.	Limanowa (m)	451,28	5.	Jodłownik	3,24
6.	Stary Sącz	445,40	6.	Sękowa	2,60
7.	Sękowa	397,30	7.	Uście Gorlickie	2,52
8.	Kamienica	363,21	8.	Mszana Dolna (m)	2,46
9.	Łącko	328,60	9.	Dobra	2,26
10.	Tymbark	270,65	10.	Kamienica	2,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab.52. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	685,44	1.	Sękowa	2,60
2.	Biecz	490,78	2.	Uście Gorlickie	2,52
3.	Sękowa	397,30	3.	Bobowa	1,56
4.	Gorlice	185,76	4.	Gorlice	1,32
5.	Uście Gorlickie	174,08	5.	Biecz	0,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 53. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	701,27		1.	Laskowa	5,67
2.	Limanowa (m)	451,28		2.	Jodłownik	3,24
3.	Kamienica	363,21		3.	Mszana Dolna (m)	2,46
4.	Tymbark	270,65		4.	Dobra	2,26
5.	Mszana Dolna	264,61		5.	Kamienica	2,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO

Tab. 54. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	804,51		1.	Stary Sącz	9,61
2.	Stary Sącz	445,40		2.	Łososina Dolna	7,34
3.	Łącko	328,60		3.	Nowy Sącz	5,34
4.	Podegrodzie	247,40		4.	Chelmiec	1,60
5.	Korzenna	195,38		5.	Łącko	1,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza wydatków gmin Subregionu Sądeckiego w roku 2018 wykazała, że wartość wydatków na transport i łączność per capita wśród jednostek samorządu terytorialnego, znajdujących się w gronie liderów zestawienia, mieściła się w przedziale od 270,65 zł do 804,51 zł.

Najwyższy poziom wydatków w omawianym dziale klasyfikacji budżetowej odnotowano w mieście Nowy Sącz, tj. 804,51 zł. Jednostki tej nie było w gronie liderów zestawienia w 2017 roku. Drugą pozycję w zestawieniu zajęła gmina Jodłownik (701,27 zł). Jednostki tej również nie było w gronie najlepszych w 2017 roku. Trzecią lokatę z wynikiem 685,44 zł uzyskała z kolei gmina Bobowa, która to gmina w 2017 roku również uplasowała się na trzecim miejscu zestawienia.

3.5. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita

Nakłady ponoszone przez samorządy na rozwój potencjału ludzkiego stanowią istotny element aktywności inwestycyjnej gmin. Władze jednostek, mając świadomość, że od poziomu wykształcenia i wychowania młodego pokolenia zależy przyszłość nie tylko gminy, ale całego kraju, starają się zapewnić swoim mieszkańcom jak najlepszy poziom usług edukacyjnych. Zadania te realizują, dbając zarówno o odpowiednią organizację procesu kształcenia, opieki i wychowania, ale również poprzez zapewnienie właściwej bazy materialnej placówek oświatowych.

Realizacja tych działań wymaga ponoszenia określonych wydatków na oświatę i wychowanie, które można podzielić na wydatki bieżące oraz wydatki majątkowe (w tym wydatki inwe-

stycyjne). Wydatki bieżące dotyczą nakładów ponoszonych na wynagrodzenia oraz uposażenia osób zatrudnionych, składki naliczane od wynagrodzeń i uposażeń, zakupy towarów i usług, koszty utrzymania oraz inne wydatki wynikające z realizacji ich zadań statutowych. Natomiast wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie stanowią ważny element rozwoju potencjału ludzkiego w gminie.

Wykorzystany w analizie wskaźnik wydatków majątkowych na oświatę i wychowanie per capita stanowi iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 55. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	444,38	1.	Gorlice (m)	72,80
2.	Grybów (m)	442,93	2.	Nawojowa	34,41
3.	Stary Sącz	255,46	3.	Dobra	30,78
4.	Łososina Dolna	253,19	4.	Ropa	29,44
5.	Nawojowa	199,91	5.	Gorlice	9,46
6.	Chełmiec	199,82	6.	Słopnice	8,52
7.	Tymbark	184,86	7.	Grybów (m)	6,33
8.	Limanowa	143,80	8.	Stary Sącz	4,76
9.	Grybów	111,54	9.	Rytró	4,43
10.	Łącko	103,84	10.	Łabowa	3,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 56. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	69,28	1.	Gorlice (m)	72,80
2.	Gorlice (m)	60,34	2.	Ropa	29,44
3.	Ropa	30,62	3.	Gorlice	9,46
4.	Sękowa	30,23	4.	Sękowa	2,98
5.	Łużna	8,78	5.	Łużna	2,09

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 57. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łukowica	444,38	1.	Dobra	30,78
2.	Tymbark	184,86	2.	Słopnice	8,52
3.	Limanowa	143,80	3.	Niedźwiedź	3,57
4.	Mszana Dolna	100,60	4.	Limanowa	3,36
5.	Dobra	44,04	5.	Mszana Dolna	2,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 58. Wydatki majątkowe na oświatę i wychowanie per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Grybów (m)	442,93	1.	Nawojowa	34,41
2.	Stary Sącz	255,46	2.	Grybów (m)	6,33
3.	Łososina Dolna	253,19	3.	Stary Sącz	4,76
4.	Nawojowa	199,91	4.	Rytko	4,43
5.	Chełmiec	199,82	5.	Łabowa	3,77

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Dokonując oceny wydatków na oświatę i wychowanie w przeliczeniu na jednego mieszkańca, ponoszonych przez gminy Subregionu Sądeckiego w roku 2018, można dostrzec wyraźne rozbieżności w ich poziomie.

Jednostką, która w 2017 roku poniosła najwyższe wydatki w omawianym zakresie, była gmina Łukowica (444,38 zł). Jednostka ta awansowała o dwa miejsca w klasyfikacji w stosunku do roku 2017. Drugą pozycję w rankingu za 2018 rok zajęło pod tym względem miasto Grybów, z wartością wskaźnika 442,93 zł, natomiast miejsce trzecie uzyskała gmina Stary Sącz z wynikiem 255,46 zł. Gminy te nie wchodziły do grona liderów zestawienia w 2017 roku.

3.6. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita

Polityka mieszkaniowa, która ma prowadzić do racjonalnego gospodarowania i utrzymania istniejących zasobów mieszkaniowych oraz wspierania budownictwa mieszkaniowego, ukierunkowana jest przede wszystkim na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych całego społeczeństwa, jak i poszczególnych społeczności lokalnych. W związku z tym istotną rolę w kreowaniu i prowadzeniu polityki mieszkaniowej odgrywa właśnie samorząd gminny, który wykorzystuje w tym obszarze liczne instrumenty dostosowane do lokalnych potrzeb i uwarunkowań. Wśród tych instrumentów można wyróżnić między innymi instrumenty administracyjno-prawne (np. strategie rozwoju mieszkalnictwa, prawne zasady gospodarowania nieruchomościami w gminach czy

prawne aspekty ram realizacji i finansowego wsparcia budownictwa społecznego), jak i instrumenty ekonomiczne oraz ekonomiczno-społeczne (np. sprzedaż, oddawanie bądź przekazywanie nieruchomości, remonty mieszkań czy prywatyzacja gminnych zasobów mieszkaniowych). To, jak dana gmina prowadzi politykę mieszkaniową, ma bezpośrednie przełożenie na jakość życia jej mieszkańców.

W celu dokonania analizy kształtowania się wydatków na gospodarkę mieszkaniową poszczególnych gmin, w badaniu wykorzystano wskaźnik wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, stanowiący iloraz wysokości poniesionych przez gminę wydatków i liczby jej mieszkańców.

Tab. 59. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	313,70	1.	Dobra	30,53
2.	Podegrodzie	288,23	2.	Słopnice	17,45
3.	Dobra	229,58	3.	Podegrodzie	11,98
4.	Gorlice	154,53	4.	Łososina Dolna	11,32
5.	Biecz	131,07	5.	Ropa	7,60
6.	Korzenna	117,27	6.	Nowy Sącz	4,52
7.	Moszczenica	112,79	7.	Moszczenica	4,11
8.	Ropa	109,22	8.	Łużna	3,61
9.	Łużna	98,99	9.	Krynica-Zdrój	2,85
10.	Stary Sącz	85,51	10.	Łącko	2,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 60. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice	154,53	1.	Ropa	7,60
2.	Biecz	131,07	2.	Moszczenica	4,11
3.	Moszczenica	112,79	3.	Łużna	3,61
4.	Ropa	109,22	4.	Biecz	2,46
5.	Łużna	98,99	5.	Gorlice	1,82

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 61. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Dobra	229,58	1.	Dobra	30,53
2.	Niedźwiedź	55,82	2.	Słopnice	17,45
3.	Kamienica	36,32	3.	Limanowa	1,30
4.	Limanowa	35,59	4.	Tymbark	1,29
5.	Tymbark	10,21	5.	Kamienica	1,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 62. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	313,70	1.	Podegrodzie	11,98
2.	Podegrodzie	288,23	2.	Łososina Dolna	11,32
3.	Korzenna	117,27	3.	Nowy Sącz	4,52
4.	Stary Sącz	85,51	4.	Krynica-Zdrój	2,85
5.	Piwniczna-Zdrój	56,23	5.	Łącko	2,59

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Analiza wydatków na gospodarkę mieszkaniową per capita, poniesionych przez 39 gmin Subregionu Sądeckiego, wykazała znaczne zróżnicowanie pod względem kwot przeznaczanych przez poszczególne jednostki na realizację zadań w tym obszarze. Wartość wskaźników w przypadku gmin znajdujących się „pierwszej dziesiątce” zestawienia kształtowała się bowiem w przedziale od 85,51 zł do 313,70 zł.

Pierwsze miejsce pod względem wysokości analizowanych wydatków zajęła gmina Krynica-Zdrój z wartością wskaźnika 313,70 zł. Jednocześnie należy wskazać, iż gmina ta awansowała o pięć pozycji w klasyfikacji w stosunku do 2017 roku. Drugą lokatę w omawianym obszarze objęła gmina Podegrodzie z kwotą 288,23 zł. Niższy wynik (229,58 zł) osiągnęła z kolei gmina Dobra. Zarówno Podegrodzie, jak i Dobra, nie były w gronie liderów zestawienia w poprzednim roku.

3.7. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita

Celem lokalnej gospodarki komunalnej jest zaspokojenie bieżących potrzeb społeczności lokalnej w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych (zadania użyteczności publicznej), wynikających z zamieszkania na danym obszarze. W obszarze tym jednostki samorządu posiadają stosunkowo dużą samodzielność, zarówno jeśli chodzi o zasady prowadzenia gospodarki, jak i jej formy. Ochrona środowiska z kolei to podejmowanie (ew. zaniechanie) działań, mających na celu zachowanie lub przywrócenie równowagi przyrodniczej. Znajduje to swój wyraz w szczególności

w racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska, z poszanowaniem zasady zrównoważonego rozwoju, przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom, a także przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego³.

Wydatki na realizację zadań odnoszących się do gospodarki komunalnej i ochrony środowiska są istotnym elementem budżetu każdej jednostki samorządu terytorialnego i obejmują wydatki przeznaczane między innymi na gospodarkę ściekową i ochronę wód, gospodarkę odpadami, oczyszczanie miast i wsi, utrzymanie zieleni w miastach i gminach, ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, ochronę gleby i wód podziemnych, ograniczanie hałasu, ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, schroniska dla zwierząt, oświetlenie ulic, placów i dróg, jak również realizację zadań związanych z ochroną środowiska i gospodarką wodną⁴.

Wskaźnik wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeckie prezentuje wielkość wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w badanych jednostkach w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Tab. 63. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łabowa	620,15	1.	Korzenna	41,47
2.	Dobra	604,94	2.	Mszana Dolna (m)	39,31
3.	Grybów	512,28	3.	Bobowa	38,73
4.	Stary Sącz	487,90		Kamionka Wielka	38,73
5.	Limanowa (m)	436,03	4.	Dobra	34,29
6.	Mszana Dolna	425,07	5.	Łabowa	29,07
7.	Sękowa	419,81	6.	Grybów	25,53
8.	Słupnice	395,58	7.	Słupnice	16,95
9.	Piwniczna-Zdrój	329,90	8.	Łącko	14,65
10.	Mszana Dolna (m)	314,58	9.	Chełmiec	12,72

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 64. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Sękowa	419,81	1.	Bobowa	38,73
2.	Uście Gorlickie	259,58	2.	Uście Gorlickie	10,83
3.	Łużna	233,70	3.	Łużna	6,43
4.	Bobowa	98,73	4.	Sękowa	2,49
5.	Biecz	84,67	5.	Biecz	2,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

3. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2017, Nr 0, poz. 519), art. 3, ust. 13.

4. Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 2 marca 2010 r. w sprawie szczegółowej klasyfikacji dochodów, wydatków, przychodów i rozchodów oraz środków pochodzących ze źródeł zagranicznych (Dz. U. 2010, Nr 38, poz. 207).

Tab. 65. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Dobra	604,94	1.	Mszana Dolna (m)	39,31
2.	Limanowa (m)	436,03	2.	Dobra	34,29
3.	Mszana Dolna	425,07	3.	Słopnice	16,95
4.	Słopnice	395,58	4.	Limanowa	10,41
5.	Mszana Dolna (m)	314,58	5.	Łukowica	9,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 66. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Łabowa	620,15	1.	Korzenna	41,47
2.	Grybów	512,28	2.	Kamionka Wielka	38,73
3.	Stary Sącz	487,90	3.	Łabowa	29,07
4.	Piwiczna-Zdrój	329,90	4.	Grybów	25,53
5.	Łącko	296,88	5.	Łącko	14,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska w 39 gminach Subregionu Sądeckiego charakteryzowały się w 2018 roku wyraźnym zróżnicowaniem. Co więcej, należy zauważyć, że wysokość kwot przeznaczonych w 2018 roku na ten cel była zdecydowanie wyższa niż w 2017 roku.

W grupie badanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce pod względem wysokości omawianych wydatków w przeliczeniu na jednego mieszkańca zajęła gmina Łabowa, z kwotą 620,15 zł (w 2017 roku znajdowała się ona poza „pierwszą dziesiątką” rankingu). Mniej wydała w tym obszarze gmina Dobra, która w 2018 roku przeznaczyła na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska (w przeliczeniu na mieszkańca) 604,94 zł, zajmując tym samym drugie miejsce w ogólnym zestawieniu. W gronie liderów znalazła się także gmina Grybów z wynikiem 512,28 zł, która zajęła trzecie miejsce w rankingu.

3.8. Środki unijne per capita

Pozyskiwanie przez jednostki samorządu terytorialnego (w tym gminy) zewnętrznych źródeł finansowania pochodzących z budżetu Unii Europejskiej znacząco zwiększa ich potencjał inwestycyjny, a tym samym przyczynia się do usprawnienia procesu zarządzania tymi jednostkami.

Z kolei wysokość środków unijnych wykorzystanych przez daną gminę (z których istotna część pochodzi z krajowych oraz regionalnych programów operacyjnych), jak również ich właściwe wykorzystanie, w sposób pośredni ukazuje kreatywność władz lokalnych, a także umiejętność wykorzystywania nadarzających się szans nie tylko na realizację przedsięwzięć infrastrukturalnych, ale również projektów związanych z szeroko rozumianym rozwojem społeczności lokalnych.

Środki unijne – w rozumieniu ustawy o finansach publicznych – obejmują między innymi środki pochodzące z funduszy strukturalnych i inwestycyjnych, pomoc finansową państw członkowskich EFTA, a także środki z programów realizowanych w ramach Europejskiej Współpracy Terytorialnej.

W badaniu aktywności gmin Sądeckizny wykorzystano wskaźnik środków unijnych per capita, stanowiący iloraz wysokości środków unijnych pozyskanych przez badane jednostki i liczby ich mieszkańców.

Tab. 67. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Nowy Sącz	863,94	1.	Nowy Sącz	719,90
2.	Sękowa	756,42	2.	Muszyna	612,22
3.	Muszyna	632,76	3.	Łabowa	560,12
4.	Łabowa	560,12	4.	Sękowa	539,58
5.	Korzenna	451,98	5.	Korzenna	412,61
6.	Łącko	444,72	6.	Stary Sącz	376,21
7.	Lipinki	433,68	7.	Lipinki	367,36
8.	Biecz	422,82	8.	Bobowa	317,33
9.	Stary Sącz	397,27	9.	Rytko	310,65
10.	Niedźwiedź	393,50	10.	Limanowa (m)	294,29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 68. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Sękowa	756,42	1.	Sękowa	539,58
2.	Lipinki	433,68	2.	Lipinki	367,36
3.	Biecz	422,82	3.	Bobowa	317,33
4.	Bobowa	367,99	4.	Biecz	215,29
5.	Moszczenica	231,68	5.	Gorlice	128,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab. 69. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika*	
1.	Niedźwiedź	393,50		1.	Limanowa (m)	294,29
2.	Dobra	373,85		2.	Łukowica	282,16
3.	Limanowa (m)	339,71		3.	Dobra	271,07
4.	Łukowica	283,08		4.	Tymbark	229,77
5.	Tymbark	231,45		5.	Niedźwiedź	210,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.70. Środki unijne per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Dynamika*	
1.	Nowy Sącz	863,94		1.	Nowy Sącz	719,90
2.	Muszyna	632,76		2.	Muszyna	612,22
3.	Łabowa	560,12		3.	Łabowa	560,12
4.	Korzenna	451,98		4.	Korzenna	412,61
5.	Łącko	444,72		5.	Stary Sącz	376,21

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Analizując wielkość środków unijnych przypadających na mieszkańca w badanych jednostkach samorządu terytorialnego, można zauważyć, iż w 2018 roku – w stosunku do roku 2017 – w gronie liderów klasyfikacji nastąpiły istotne zmiany. Znacznemu wzrostowi uległ także przedział wartości uzyskiwanych przez gminy Subregionu Sądeckiego w omawianym zakresie.

Miejsce pierwsze z punktu widzenia wielkości środków unijnych per capita w roku 2018 zajęło miasto Nowy Sącz (863,94 zł). Drugą pozycję w tej kategorii zajęła gmina Sękowa z wynikiem 756,42 zł. Kolejne miejsce w ogólnym zestawieniu objęła gmina Muszyna (632,76 zł).

4. Efekty polityki społecznej

4.1. Saldo migracji na 1000 mieszkańców

Migracje ludności są istotnym elementem stosunków ekonomicznych, oddziałującym na wiele sfer życia ludzi. Coraz większe znaczenie procesów migracyjnych w kształtowaniu rozwoju gospodarczego i demograficznego sprawiło, że migracje są ważnym problemem współczesnego świata. Jednocześnie stały się one wyzwaniem dla władz nie tylko państwowych, ale i samorządowych. W odniesieniu do kondycji finansowej jednostek samorządu terytorialnego, zjawisko migracji może wiązać się z utratą części dochodów, zwłaszcza z tytułu udziału podatku dochodowego od osób fizycznych.

W analizie wykorzystano wskaźnik salda migracji na 1000 mieszkańców, będącego różnicą pomiędzy imigracją a emigracją ludności z danego obszaru na 1000 mieszkańców.

Tab. 71. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Chełmiec	4,30	1.	Kamienica	6,15
2.	Kamionka Wielka	3,20	2.	Laskowa	4,08
3.	Limanowa	2,50	3.	Gródek nad Dunajcem	3,50
4.	Grybów	1,70	4.	Grybów	2,91
	Łabowa	1,70	5.	Uście Gorlickie	2,36
5.	Nawojowa	1,50	6.	Muszyna	2,16
6.	Ropa	1,10	7.	Piwniczna-Zdrój	1,28
7.	Gródek nad Dunajcem	1,00	8.	Limanowa	1,17
8.	Dobra	0,60	9.	Biecz	1,16
	Uście Gorlickie	0,60	10.	Kamionka Wielka	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.72. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Ropa	1,10	1.	Uście Gorlickie	2,36
2.	Uście Gorlickie	0,60	2.	Biecz	1,16
3.	Moszczenica	0,40	3.	Gorlice (m)	0,48
4.	Gorlice	-0,10	4.	Gorlice	0,37
5.	Lipinki	-0,60	5.	Lipinki	-0,60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.73. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Limanowa	2,50	1.	Kamienica	6,15
2.	Dobra	0,60	2.	Laskowa	4,08
3.	Kamienica	0,50	3.	Limanowa	1,17
4.	Słopnice	0,30	4.	Niedźwiedz	-0,15
5.	Mszana Dolna (m)	0,00	5.	Łukowica	-0,58

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Tab.74. Saldo migracji na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika*
1.	Chelmiec	4,30		1.	Gródek nad Dunajcem	3,50
2.	Kamionka Wielka	3,20		2.	Grybów	2,91
3.	Grybów	1,70		3.	Muszyna	2,16
	Łabowa	1,70		4.	Piwniczna-Zdrój	1,28
4.	Nawojowa	1,50		5.	Kamionka Wielka	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

* dynamika liczona jako bezwzględny przyrost wartości.

Dokonując oceny kwestii salda migracji na 1000 mieszkańców w badanych gminach Subregionu Sądeckiego za 2018 rok, można dostrzec wyraźne zróżnicowanie w jego poziomie. Jednostką samorządu terytorialnego z najwyższą wartością omawianego wskaźnika, podobnie jak w 2017 roku, była gmina Chelmiec (4,30). Drugą pozycję w ogólnej klasyfikacji, z wartością o 1,10 niższą od najwyższej, objęła gmina Kamionka Wielka, która w zestawieniu za 2017 rok znajdowała się na siódmym miejscu. Miejsce trzecie zajęła gmina Limanowa (2,50).

4.2. Stopa bezrobocia rejestrowanego

Zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy za osobę bezrobotną uznaje się⁵:

- osobę niezatrudnioną i niewykonującą innej pracy zarobkowej,
- zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym w danym zawodzie lub w danej służbie albo innej pracy zarobkowej albo jeżeli jest osobą niepełnosprawną,
- zdolną i gotową do podjęcia zatrudnienia co najmniej w połowie tego wymiaru czasu pracy,
- nieuczącą się w szkole, z wyjątkiem uczącej się w szkole dla dorosłych lub przystępującej do egzaminu eksternistycznego z zakresu programu nauczania tej szkoły lub w szkole wyższej, gdzie studiuje na studiach niestacjonarnych,
- zarejestrowaną we właściwym dla miejsca zameldowania stałego lub czasowego powiatowym urzędzie pracy,
- poszukującą zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej.

Stopa bezrobocia jest wielkością statystyczną opisującą nasilenie zjawiska bezrobocia w danym obszarze. Ma ona istotny wpływ na stan gospodarki i może pobudzać bądź hamować jej rozwój. Bezrobocie jest również problemem społecznym, gdyż, jeśli jest długotrwałe, ma wpływ na pogorszenie się sytuacji materialnej nie tylko bezrobotnego, ale również jego najbliższych.

W opracowaniu wykorzystano wskaźnik stopy bezrobocia rejestrowanego, który stanowi ilo-

5. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. 2013 Nr 0, poz. 674 z późn. zm.) art. 2 ust 2.

raz liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych i liczby ludności w wieku produkcyjnym w danej gminie.

Tab. 75. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	2,25	1.	Łużna	0,76
2.	Ropa	2,56	2.	Nowy Sącz	0,78
	Uście Gorlickie	2,56	3.	Kamienica	0,80
3.	Nowy Sącz	2,79	4.	Bobowa	0,82
4.	Moszczenica	3,16	5.	Grybów (m)	0,84
5.	Łużna	3,19		Uście Gorlickie	0,84
6.	Lipinki	3,45	6.	Biecz	0,85
7.	Korzenna	3,47	7.	Krynica-Zdrój	0,86
8.	Laskowa	3,52		Limanowa (m)	0,86
9.	Gorlice	3,55		Mszana Dolna (m)	0,86

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 76. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Bobowa	2,25	1.	Łużna	0,76
2.	Ropa	2,56	2.	Bobowa	0,82
	Uście Gorlickie	2,56		Uście Gorlickie	0,84
3.	Moszczenica	3,16	3.	Biecz	0,85
4.	Łużna	3,19	4.	Gorlice	0,87

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Tab. 77. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Laskowa	3,52	1.	Kamienica	0,80
2.	Jodłownik	4,45	2.	Limanowa (m)	0,86
3.	Słopnice	4,61		Mszana Dolna (m)	0,86
4.	Limanowa	4,71	3.	Limanowa	0,89
5.	Niedzwiedz	4,76	4.	Jodłownik	0,91

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 78. Stopa bezrobocia rejestrowanego i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	2,79		1.	Nowy Sącz	0,78
2.	Korzenna	3,47		2.	Grybów (m)	0,84
3.	Gródek nad Dunajcem	3,67		3.	Krynica-Zdrój	0,86
4.	Łabowa	3,77		4.	Podegrodzie	0,88
5.	Grybów (m)	4,03		5.	Nawojowa	0,90

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS i PUP.

Najniższą stopą bezrobocia rejestrowanego spośród 39 gmin Subregionu Sądeckiego w 2018 roku charakteryzowała się gmina Bobowa, która w 2017 roku również zajmowała pierwszą lokatę. Nieznacznie wyższy poziom bezrobocia w omawianym okresie odnotowano w gminie Ropa i Uście Gorlickie (2,56). Gminy te zajęły wspólnie drugą lokatę. Na trzecim miejscu w 2018 roku znalazł się Nowy Sącz z poziomem bezrobocia 2,79.

Warto zaznaczyć, że każda z wymienionych jednostek terytorialnych Subregionu Sądeckiego charakteryzowała się niższą stopą bezrobocia w stosunku do lat poprzednich, co oznacza, że nastąpiła znaczna poprawa sytuacji na rynku pracy.

4.3. Wydatki na ochronę zdrowia per capita

Stan zdrowia jest najważniejszym czynnikiem mającym wpływ na jakość życia każdego człowieka oraz w istotny sposób oddziałującym na kształtowanie kapitału ludzkiego w danej gminie, a przez to poziomu jej rozwoju gospodarczego. Zdrowie oraz jego ochrona odgrywają szczególną rolę w życiu każdego człowieka, stanowiąc tym samym istotny obszar funkcjonowania społeczeństwa. Nakłady, jakie ponoszą na ochronę zdrowia władze publiczne, na których spoczywają obowiązki związane z organizacją tego systemu, są jedną z miar oceny znaczenia poziomu ochrony zdrowia w danym regionie.

Wydatki na ochronę zdrowia jednostek samorządu terytorialnego obejmują wydatki bieżące oraz wydatki inwestycyjne, będące częścią wydatków związanych z ochroną zdrowia. Do wydatków, które powiązane są z ochroną zdrowia, a które nie stanowią nakładów na jego ochronę, zaliczają się wydatki na badania i rozwój w dziedzinie ochrony zdrowia, kontroli żywności, higieny i wody pitnej, wydatki na szkolenia i kształcenie personelu medycznego, a także wydatki na usługi administracyjne odnoszące się do świadczeń powiązanych z ochroną zdrowia w ramach systemu zabezpieczenia społecznego, udzielanych osobom niepełnosprawnym lub innym wymagającym opieki.

W niniejszym badaniu wykorzystany został wskaźnik wydatki na ochronę zdrowia per capita, który stanowi iloraz wydatków na ochronę zdrowia w analizowanej jednostce oraz liczby jej mieszkańców.

Tab. 79. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Mszana Dolna (m)	75,40
2.	Nowy Sącz	49,13
3.	Krynica-Zdrój	48,35
4.	Limanowa (m)	36,12
5.	Grybów (m)	34,41
6.	Gorlice (m)	31,40
7.	Tymbark	21,52
8.	Piwniczna-Zdrój	20,99
9.	Łącko	20,87
10.	Łososina Dolna	20,76

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (m)	2,13
2.	Łososina Dolna	1,60
3.	Ropa	1,43
4.	Grybów (m)	1,36
5.	Tymbark	1,26
6.	Łącko	1,19
	Łukowica	1,19
7.	Dobra	1,18
8.	Gorlice (m)	1,17
9.	Kamienica	1,15
	Lipinki	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 80. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	31,40	1.	Ropa	1,43
2.	Uście Gorlickie	15,83	2.	Gorlice (m)	1,17
3.	Biecz	15,49		Lipinki	1,15
4.	Ropa	13,57	3.	Bobowa	1,13
5.	Bobowa	11,75	4.	Biecz	1,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 81. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Mszana Dolna (m)	75,40	1.	Mszana Dolna (m)	2,13
2.	Limanowa (m)	36,12	2.	Tymbark	1,26
3.	Tymbark	21,52	3.	Łukowica	1,19
4.	Dobra	15,92	4.	Dobra	1,18
5.	Laskowa	15,83	5.	Kamienica	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 82. Wydatki na ochronę zdrowia per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	49,13		1.	Łososina Dolna	1,60
2.	Krynica-Zdrój	48,35		2.	Grybów (m)	1,36
3.	Grybów (m)	34,41		3.	Łącko	1,19
4.	Piwniczna-Zdrój	20,99		4.	Nawojowa	1,14
5.	Łącko	20,87		5.	Gródek nad Dunajcem	1,08

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Gminy Subregionu Sądeckiego odznaczały się znacznym zróżnicowaniem pod względem wysokości wydatków poniesionych w 2018 roku na ochronę zdrowia w przeliczeniu na jednego mieszkańca.

Jednostką samorządu terytorialnego, która w 2018 roku poniosła największe wydatki w omawianej kategorii, okazała się Mszana Dolna (miasto) z wartością wskaźnika na poziomie 75,40 zł. Gmina ta w stosunku do roku 2017 zwiększyła swoje wydatki na ochronę zdrowia per capita o 40,40 zł. Drugie miejsce w ogólnym zestawieniu zajęło pod tym względem miasto Nowy Sącz, które przeznaczyło na wskazany cel 49,13 zł. Nowy Sącz w 2017 roku również zajmował drugą lokatę. Trzecią pozycję w ogólnej klasyfikacji, z niewiele niższą wartością wskaźnika, objęła gmina Krynica-Zdrój, której wydatki na ochronę zdrowia per capita w 2018 roku wyniosły 48,35 zł.

4.4. Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców

Istotną rolę w rozwoju społecznym i ekonomicznym każdej jednostki samorządu terytorialnego odgrywają obecnie organizacje tzw. trzeciego sektora, określane mianem organizacji pozarządowych. Organizacje te (założone przez obywateli lub ich zrzeszenia) działają z własnej inicjatywy nie dla osiągnięcia zysku, ale realizacji zadań ważnych dla danej społeczności. Współpraca jednostek samorządu z organizacjami ma charakter obligatoryjny i jest zaliczana do zadań własnych jednostek wszystkich szczebli. Jej podstawę stanowią roczne plany współpracy, przy czym istnieje możliwość przyjmowania również planów o charakterze wieloletnim. Plany te określają między innymi zakres i formy współpracy, zadania publiczne do realizacji przez organizacje pozarządowe uznane w danym roku za priorytetowe, jak również wysokość środków publicznych przeznaczonych na finansowanie lub dofinansowanie zadań publicznych realizowanych (na zasadzie powierzenia lub wspierania) przez te organizacje.

Kierując się konstytucyjną zasadą subsydiarności jednostki samorządu powinny więc dążyć do tego, by jak największa liczba zadań była realizowana przez podmioty mniejsze, w tym właśnie organizacje pozarządowe. Z punktu widzenia jednostek samorządu współpraca z organizacjami, jak i ich aktywność na danym terenie, stanowi bowiem istotną wartość dodaną, ze względu na specyfikę tych organizacji, w tym umiejętność często lepszej (w porównaniu do sektora publicznego) identyfikacji istniejących potrzeb i rozwiązywania problemów społeczności lokalnej.

Wykorzystany w ocenie aktywności gmin Sądeczczyzny wskaźnik przedstawia ilość organizacji pozarządowych działających na terenie badanych jednostek samorządu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców.

Tab. 83. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	7,31	1.	Sękowa	0,40
2.	Krynica-Zdrój	6,26	2.	Piwniczna-Zdrój	0,37
3.	Nowy Sącz	5,75	3.	Łącko	0,28
4.	Muszyna	4,66		Rytko	0,28
5.	Gorlice (m)	4,21		Stary Sącz	0,28
6.	Limanowa (m)	4,11		Tymbark	0,28
7.	Rytko	3,94	4.	Krynica-Zdrój	0,27
8.	Sękowa	3,81	5.	Niedzwiedź	0,26
9.	Piwniczna-Zdrój	3,75	6.	Laskowa	0,24
10.	Tymbark	3,66	7.	Gorlice (m)	0,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 84. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	7,31	1.	Sękowa	0,40
2.	Gorlice (m)	4,21	2.	Gorlice (m)	0,20
3.	Sękowa	3,81	3.	Łużna	0,11
4.	Łużna	3,19	4.	Gorlice	-0,01
5.	Biecz	2,90		Lipinki	-0,01
				Moszczenica	-0,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 85. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	4,11	1.	Tymbark	0,28
2.	Tymbark	3,66	2.	Niedzwiedź	0,26
3.	Kamienica	3,58	3.	Laskowa	0,24
4.	Mszana Dolna	2,73	4.	Łukowica	0,18
5.	Słopnice	2,69	5.	Mszana Dolna (m)	0,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 86. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Krynica-Zdrój	6,26	1.	Piwniczna-Zdrój	0,37
2.	Nowy Sącz	5,75	2.	Łącko	0,28
3.	Muszyna	4,66		Rytko	0,28
4.	Rytko	3,94		Stary Sącz	0,28
5.	Piwniczna-Zdrój	3,75	3.	Krynica-Zdrój	0,27

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Gminy Subregionu Sądeckiego w 2018 roku charakteryzowały się nieznacznym zróżnicowaniem pod względem liczby organizacji pozarządowych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wśród wszystkich analizowanych jednostek samorządu terytorialnego pierwsze miejsce (podobnie jak w latach 2013-2017) zajęła gmina Uście Gorlickie, w przypadku której omawiany wskaźnik kształtował się na poziomie 7,31. Wysoka wartość wskaźnika może świadczyć o stosunkowo dużej aktywności organizacji pozarządowych w życiu społeczno-gospodarczym gminy, jednakże nie można dokonywać w tym względzie jednoznacznych interpretacji. Na kolejnej pozycji, z równie wysokim wynikiem na poziomie 6,26, uplasowała się gmina Krynica-Zdrój. Trzecie miejsce zajęła Nowy Sącz (5,75).

4.5. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)

Wysokość udziału we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych, od podatników tego podatku zamieszkałych na obszarze gminy wynosi 39,34%⁶, przy czym udział ten zmniejsza się o liczbę punktów procentowych odpowiadających iloczynowi 3,81 punktu procentowego i wskaźnika⁷ obliczonego łącznie dla całego kraju⁸.

Wskaźnik wykorzystany w analizie oparty został na relacji pomiędzy wielkością wpływów z PIT stanowiących dochód budżetu danej gminy a liczbą jej mieszkańców.

6. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, op. cit., art. 4, ust. 2.

7. Wskaźnik ustala się dzieląc liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r. do domów pomocy społecznej, według stanu na dzień 30 czerwca roku bazowego, przez liczbę mieszkańców przyjętych przed dniem 1 stycznia 2004 r., według stanu na dzień 31 grudnia 2003 r. (art. 89 ust. 2. ustawy z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego).

8. Ustawa z dnia 13 listopada 2003 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, op. cit., art. 89 ust. 1.

Tab. 87. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1 299,17	1.	Łabowa	1,36
2.	Limanowa (m)	1 034,64	2.	Chełmiec	1,33
3.	Chełmiec	934,43	3.	Łącko	1,28
4.	Nawojowa	776,00	4.	Łukowica	1,27
5.	Gorlice (m)	757,94		Ropa	1,27
6.	Kamionka Wielka	708,02	5.	Laskowa	1,21
7.	Mszana Dolna (m)	694,07	6.	Kamionka Wielka	1,20
8.	Krynica-Zdrój	660,73		Łososina Dolna	1,20
9.	Limanowa	633,96	7.	Bobowa	1,19
10.	Tymbark	624,22		Korzenna	1,19

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 88. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Gorlice (m)	757,94	1.	Ropa	1,27
2.	Gorlice	540,73	2.	Bobowa	1,19
3.	Biecz	511,66	3.	Łużna	1,18
4.	Lipinki	457,67	4.	Sękowa	1,17
5.	Sękowa	446,23	5.	Gorlice	1,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 89. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	1 034,64	1.	Łukowica	1,27
2.	Mszana Dolna (m)	694,07	2.	Laskowa	1,21
3.	Limanowa	633,96	3.	Tymbark	1,17
4.	Tymbark	624,22	4.	Jodłownik	1,16
5.	Jodłownik	563,06		Mszana Dolna	1,16

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Tab. 90. Wpływy z podatku PIT per capita (w zł) i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki						
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika		L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1 299,17		1.	Łabowa	1,36
2.	Chełmiec	934,43		2.	Chełmiec	1,33
3.	Nawojowa	776,00		3.	Łącko	1,28
4.	Kamionka Wielka	708,02		4.	Kamionka Wielka	1,20
5.	Krynica-Zdrój	660,73			Łososina Dolna	1,20

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z RIO.

Przeprowadzając analizę wartości wskaźnika w gminach znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” pod względem wysokości kwot z tytułu wpływów z podatku dochodowego od osób fizycznych per capita, należy zwrócić uwagę, że w 2018 roku mieściły się one w przedziale od 624,22 zł do 1299,17 zł i były wyższe niż w 2017 roku.

Największe wpływy w omawianym obszarze w 2018 roku uzyskało miasto Nowy Sącz (1299,17 zł). Dzięki temu utrzymało ono swoją pozycję w klasyfikacji w porównaniu do roku 2017. W analizowanym okresie niższe wpływy z PIT osiągnęło miasto Limanowa z kwotą 1034,64 zł. Trzecie miejsce w zestawieniu zajęła gmina Chełmiec (934,43 zł).

4.6. Wskaźnik komputeryzacji szkół (liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu)

Rozwój społeczeństwa informacyjnego, w szczególności doskonalenie umiejętności informatycznych dzieci i młodzieży, w połączeniu z samorządowymi programami rozwijania kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie stosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych, powoduje, iż oczekiwania względem bardziej elastycznych i atrakcyjnych wizualnie form nauki są coraz większe. Dostrzegalna jest także potrzeba zmiany w podejściu do korzystania z komputera w większości obszarów nauczania, co można traktować jako odzwierciedlenie interdyscyplinarnego i integrującego charakteru technologii informacyjnych.

Definityjne ujęcie „komputeryzacji” oznacza między innymi stosowanie na szeroką skalę komputerów w różnych jednostkach organizacyjnych, jak również wprowadzanie komputerów i sieci komputerowych do kolejnych instytucji, przedsiębiorstw lub gałęzi przemysłu. W zakresie rozwoju komputeryzacji i informatyzacji, ukierunkowanej na twórcze oraz efektywne uczenie się, Polska podąża za krajami wysoko uprzemysłowionymi. Niemniej jednak, dość dużą przeszkodę stanowi w tym względzie bariera wynikająca z wysokich kosztów zakupu sprzętu komputerowego oraz użytkowania sieci Internet. Wykorzystanie komputerów i technologii informacyjnych stanowi dla edukacji szansę odejścia od wąsko pojmowanego encyklopedyzmu (czyli przekazywania do zapamiętania dużych zasobów informacji) w kierunku kształcenia umiejętności wyszukiwania i przetwarzania istotnych informacji. Z punktu widzenia wykorzystania komputerów w nauczaniu szczególnie istotne jest zaopatrzenie szkół w komputery przeznaczone do użytku uczniów.

W niniejszej analizie wykorzystano najczęściej stosowany (również w porównaniach między-

narodowych) wskaźnik zaopatrzenia szkół w sprzęt komputerowy, stanowiący liczbę uczniów przypadającą na jeden komputer z dostępem do Internetu przeznaczony do użytku uczniów.

Tab. 91. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Moszczenica	5,47	2.	Kamienica	0,65
3.	Jodłownik	6,33	3.	Muszyna	0,79
4.	Rytro	6,76	4.	Kamionka wielka	0,80
5.	Łużna	6,85	5.	Krynica-zdrój	0,87
6.	Kamionka Wielka	7,92	6.	Lipinki	0,90
7.	Lipinki	8,28	7.	Grybów (m)	0,92
8.	Mszana Dolna	8,30		Chelmiec	0,92
9.	Łososina Dolna	8,57		Sękowa	0,92
10.	Bobowa	8,64	8.	Moszczenica	0,93

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 92. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Uście Gorlickie	5,30	1.	Lipinki	0,90
2.	Moszczenica	5,47	2.	Sękowa	0,92
3.	Łużna	6,85	3.	Moszczenica	0,93
4.	Lipinki	8,28	4.	Gorlice (m)	0,94
5.	Bobowa	8,64	5.	Uście gorlickie	0,95

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 93 Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Jodłownik	6,33	1.	Niedźwiedź	0,58
2.	Mszana Dolna	8,30	2.	Kamienica	0,65
3.	Łukowica	8,77	3.	Mszana Dolna (gmina)	0,94
4.	Niedźwiedź	9,11		Dobra	0,94
5.	Kamienica	9,27		Słopnice	0,94

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Tab. 94. Liczba uczniów na 1 komputer z dostępem do Internetu i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Rytko	6,76	1.	Muszyna	0,79
2.	Kamionka Wielka	7,92	2.	Kamionka Wielka	0,80
3.	Łososina Dolna	8,57	3.	Krynica-Zdrój	0,87
4.	Chełmiec	8,84	4.	Grybów (miasto)	0,92
5.	Krynica-Zdrój	8,86		Chełmiec	0,92

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Przeprowadzając analizę wskaźnika komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, należy zauważyć, że cechował się on znacznym zróżnicowaniem. Wartości omawianego wskaźnika w odniesieniu do gmin znajdujących się w „pierwszej dziesiątce” w klasyfikacji mieściły się bowiem w przedziale od 8,64 do 5,30.

Najmniejszą liczbą uczniów w przeliczeniu na 1 komputer z dostępem do Internetu w analizowanym okresie cechowała się gmina Uście Gorlickie, zajmując pod tym względem pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego. Drugą lokatę w ogólnym zestawieniu, z wartością wskaźnika 5,47, zajęła gmina Moszczenica, natomiast trzecią gmina Jodłownik, w której na 1 komputer z dostępem do Internetu przypadało około 6 uczniów.

4.7. Wyniki egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania

Planowanie i ewaluacja procesu dydaktyczno-wychowawczego z uwzględnieniem wyników diagnozy edukacyjnej są kluczowymi elementami przygotowania uczniów do zdobywania wykształcenia, a w późniejszym okresie do funkcjonowania na rynku pracy. Wspomagają one także podnoszenie jakości kształcenia, zwiększając tym samym szanse edukacyjne młodzieży, co ocenić można w dłuższym okresie czasu w tzw. procesie monitorowania.

W celu utrzymania odpowiednich standardów nauczania niezbędne jest przeprowadzanie egzaminów kończących etapy edukacji, w tym egzaminów gimnazjalnych, których wyniki są podstawą dokonywania wyboru programu nauczania oraz metod pracy nauczycieli. Efekty przeprowadzanej ewaluacji stanowią jednocześnie podstawę formułowania opinii o funkcjonowaniu danej placówki. Zatem, aby szkoła uzyskała pozytywną ocenę w zakresie swej skuteczności, musi się starać o wysoką liczbę punktów w egzaminach zewnętrznych.

Możliwość porównania wyników osiągniętych przez uczniów w poszczególnych szkołach, a także według ich miejsca zamieszkania, jest możliwa dzięki wprowadzeniu jednolitych egzaminów dla gimnazjalistów oraz sposobu prezentacji wyników przez okręgowe komisje egzaminacyjne.

W statystyce publicznej dane odnoszące się do omawianego procesu ewaluacji są zagrego-

wane między innymi na poziomie województw, powiatów, jak również na poziomie gmin (co jest szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszego opracowania).

Tab. 95. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie

L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika
1.	Limanowa (m)	65,83
	Nowy Sącz	65,83
2.	Biecz	64,50
3.	Gródek nad Dunajcem	64,00
4.	Gorlice (m)	63,67
5.	Gorlice	63,17
6.	Rytro	63,00
7.	Sękowa	62,33
	Stary Sącz	62,33
8.	Jodłownik	61,67
	Łużna	61,67

L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	1,13
2.	Korzenna	1,11
	Lipinki	1,11
	Nawojowa	1,11
	Sękowa	1,11
3.	Kamionka Wielka	1,09
4.	Łącko	1,08
5.	Kamienica	1,07
	Limanowa	1,07
6.	Łukowica	1,06
	Muszyna	1,06
	Ropa	1,06
	Rytro	1,06
	Uście Gorlickie	1,06

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 96. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat gorlicki

Powiat gorlicki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Biecz	64,50	1.	Lipinki	1,11
2.	Gorlice (m)	63,67		Sękowa	1,11
3.	Gorlice	63,17	2.	Ropa	1,06
4.	Sękowa	62,33		Uście Gorlickie	1,06
5.	Łużna	61,67	3.	Biecz	1,05
				Bobowa	1,05

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 97. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat limanowski

Powiat limanowski					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Limanowa (m)	65,83	1.	Kamienica	1,07
2.	Jodłownik	61,67		Limanowa	1,07
3.	Mszana Dolna (m)	60,17	2.	Łukowica	1,06
4.	Limanowa	60,00	3.	Słopnice	1,05
5.	Łukowica	59,33	4.	Dobra	1,04
				Mszana Dolna	1,04
				Mszana Dolna (m)	1,04

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Tab. 98. Wyniki egzaminów gimnazjalnych i dynamika zmian w tym zakresie – powiat nowosądecki

Powiat nowosądecki					
L.p.	Gmina	Wielkość wskaźnika	L.p.	Gmina	Dynamika
1.	Nowy Sącz	65,83	1.	Nowy Sącz	1,13
2.	Gródek nad Dunajcem	64,00	2.	Korzenna	1,11
3.	Rytro	63,00		Nawojowa	1,11
4.	Stary Sącz	62,33	3.	Kamionka Wielka	1,09
5.	Chełmiec	60,17	4.	Łącko	1,08
	Muszyna	61,17			

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z OKE.

Analiza wyników egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania w poszczególnych gminach Subregionu Sądeckiego, przeprowadzonych w 2018 roku, pozwala stwierdzić, że (podobnie jak w latach 2013-2016) cechowały się one niewielkim różnicowaniem. Wartości niniejszego wskaźnika w gminach znajdujących się w gronie liderów rankingu mieściły się w przedziale od 61,67 do 65,83.

Śpośród wszystkich ocenianych jednostek samorządu terytorialnego, pierwsze miejsce uzyskało miasto Limanowa i Nowy Sącz z wynikiem 65,83. Miasto Limanowa zachowało pierwszą lokatę z 2017 roku, natomiast Nowy Sącz w 2017 roku nie był notowany w „pierwszej dziesiątce”. Drugą lokatę, z niewiele niższą wartością wskaźnika (64,50), zajęła gmina Biecz, awansując o jedną pozycję względem 2017 roku. Trzecie miejsce w przeprowadzanej ocenie uzyskała gmina Gródek nad Dunajcem, w której wskaźnik wyników egzaminów gimnazjalnych wyniósł 64,00.

Tabela 99. Kształtowanie się wybranych wskaźników w gminach Subregionu Sądeckiego w latach 2017-2018

Wskaźnik	Dynamika													
	I.1	I.2	I.3	I.4	I.5	II.1	II.2	II.3	II.4	III.1	III.2	III.3	III.4	
Gorlice (m)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Biecz	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Bobowa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Gorlice	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Lipinki	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Łużna	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Moszczenica	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Ropa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Sękowa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Uście Gorlickie	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Limanowa (m)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Mszana Dolna (m)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Dobra	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Jodłownik	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Kamienica	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Laskowa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Limanowa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Łukowica	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Mszana Dolna	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Niedźwiedź	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Słopnice	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Tymbark	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Grybów (m)	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Chełmiec	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Gródek nad Dunajcem	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Grybów	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Kamionka Wielka	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Korzenna	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Krynica-Zdrój	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Łabowa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Łącko	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Łososina Dolna	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Muszyna	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Nawojowa	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Piwniczna-Zdrój	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Podegrodzie	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Rytko	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Stary Sącz	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Nowy Sącz	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	
Liczba zmian	■	12	18	24	23	0	36	33	23	28	33	34	33	20
	■	27	21	15	16	39	3	6	16	11	6	5	5	19
	■	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0

											Liczba zmian		
III.5	III.6	III.7	III.8	IV.1	IV.2	IV.3	IV.4	IV.5	IV.6	IV.7			
											18	5	1
											15	8	1
											16	7	1
											18	5	1
											12	11	1
											13	10	1
											9	14	1
											13	10	1
											16	7	1
											13	10	1
											13	10	1
											16	7	1
											17	6	1
											13	10	1
											16	7	1
											15	8	1
											12	11	1
											17	6	1
											19	4	1
											13	10	1
											15	8	1
											17	6	1
											16	7	1
											17	6	1
											15	8	1
											14	8	2
											20	3	1
											14	9	1
											15	8	1
											16	7	1
											18	5	1
											14	9	1
											15	8	1
											14	9	1
											13	10	1
											11	12	1
											16	7	1
											16	7	1
											17	6	1
22	20	30	34	14	35	18	26	37	0	34			
17	19	9	5	25	4	21	13	2	0	5			
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	39			

Legenda	
Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących	I.1
Nadwyżka operacyjna per capita	I.2
Udział dochodów własnych w dochodach ogółem	I.3
Dochody własne per capita	I.4
Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita	I.5
Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.1
Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców	II.2
Wydatki na promocję gminy per capita	II.3
Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	II.4
Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem	III.1
Wydatki majątkowe per capita	III.2
Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia	III.3
Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita	III.4
Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita	III.5
Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita	III.6
Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita	III.7
Środki unijne per capita	III.8
Saldo migracji na 1000 mieszkańców	IV.1
Stopa bezrobocia rejestrowanego	IV.2
Wydatki na ochronę zdrowia per capita	IV.3
Liczba organizacji pozarządowych (fundacje, stowarzyszenia) na 1000 mieszkańców	IV.4
Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy)	IV.5
Wskaźnik komputeryzacji szkół (Liczba uczniów na 1 komputer)	IV.6
Wyniki egzaminów gimnazjalnych według miejsca zamieszkania	IV.7
Zmiana pozytywna	
Zmiana negatywna	
Brak zmiany	

Źródło: opracowanie własne.

III. UOGÓLNIANA OCENA AKTYWNOŚCI GMIN SUB-REGIONU SĄDECKIEGO

Do wyznaczania syntetycznej oceny aktywności gmin Sądeczczyzny wykorzystano następujące wskaźniki szczegółowe wraz z odpowiadającymi im wskaźnikami dynamiki:

1. Relacja nadwyżki operacyjnej do wydatków bieżących;
2. Nadwyżka operacyjna per capita;
3. Udział dochodów własnych w dochodach ogółem;
4. Dochody własne per capita;
5. Wpływy z podatków i opłat lokalnych per capita;
6. Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
7. Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych per capita;
8. Wydatki na promocję gminy per capita;
9. Wpływy z CIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
10. Udział wydatków majątkowych w wydatkach ogółem;
11. Wydatki majątkowe per capita;
12. Skorygowany wskaźnik relacji wydatków majątkowych do wydatków na obsługę zadłużenia;
13. Wydatki majątkowe na transport i łączność per capita;
14. Wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) na oświatę i wychowanie per capita;
15. Wydatki na gospodarkę mieszkaniową per capita;
16. Wydatki na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska per capita;
17. Środki unijne per capita;
18. Saldo migracji na 1000 mieszkańców;
19. Stopa bezrobocia rejestrowanego;
20. Wydatki na ochronę zdrowia per capita;
21. Liczba organizacji pozarządowych na 1000 mieszkańców;
22. Wpływy z PIT per capita (stanowiące dochód budżetu gminy);
23. Wskaźnik komputeryzacji szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych;
24. Wyniki egzaminów gimnazjalnych.

Wyznaczenie oceny uogólnionej bazowało na średniej arytmetycznej punktów uzyskanych przez gminy w ramach wskaźników w poszczególnych modułach. Przyjęto ścieżkę dwustopniowej oceny aktywności gmin.

Pierwszy etap stanowiła ocena w pięciu modułach: generowanie dochodów, pozainwestycyjna działalność gospodarcza, aktywność inwestycyjna gminy, efekty polityki społecznej oraz dynamika. W tym celu skatalogowano wyniki uzyskane przez wszystkie 39 gmin w każdej z omawianych podgrup. W ramach pierwszego modułu zestawiono wskaźniki dochodowe (cechy nr 1-5), w ramach modułu drugiego – pozainwestycyjną działalność gospodarczą (cechy nr 6-9), trzeciego – wskaźniki dotyczące aktywności inwestycyjnej (cechy 10-17), czwartego – wskaźniki dotyczące efektów polityki społecznej (cechy 18-24), natomiast piąty moduł obejmował wskaźniki dynamiki (cechy 1-24).

Drugi etap prac polegał na sumowaniu średnich arytmetycznych punktów uzyskanych w ramach pięciu wymienionych modułów, stanowiąc jednocześnie wynik w kategorii głównej. Wyniki ocen w poszczególnych podgrupach zaprezentowano w kolejnych zestawieniach.

Tab. 100. Moduł I. Generowanie dochodów

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Muszyna	35,40
2.	Chelmiec	35,00
3.	Krynica-Zdrój	33,00
4.	Gorlice (m)	31,80
	Nawojowa	31,80
5.	Tymbark	29,00
6.	Nowy Sącz	28,20
7.	Limanowa (m)	26,60
	Rytro	26,60
8.	Mszana Dolna (m)	26,20
	Stary Sącz	26,20
9.	Podegrodzie	25,60
10.	Limanowa	24,20
11.	Piwniczna-Zdrój	23,80
12.	Grybów	23,40
13.	Gródek nad Dunajcem	23,20
14.	Kamionka Wielka	22,40
15.	Gorlice	21,60
16.	Bobowa	21,20
17.	Korzenna	20,60
18.	Uście Gorlickie	19,20
19.	Łososina Dolna	17,80

20.	Grybów (m)	17,20
21.	Lipinki	17,00
22.	Łabowa	16,80
23.	Sękowa	16,20
24.	Mszana Dolna	15,80
25.	Moszczenica	15,20
26.	Jodłownik	14,60
	Łukowica	14,60
27.	Kamienica	14,40
28.	Niedźwiedź	13,80
29.	Laskowa	13,40
	Łącko	13,40
30.	Biecz	12,20
31.	Ropa	8,80
32.	Łużna	8,00
33.	Słopnice	7,40
35.	Dobra	6,80

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 101. Moduł I. Generowanie dochodów – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (m)	31,80	1.	Tymbark	29,00	1.	Muszyna	35,40
2.	Gorlice	21,60	2.	Limanowa (m)	26,60	2.	Chełmiec	35,00
3.	Bobowa	21,20	3.	Mszana Dolna (m)	26,20	3.	Krynica-Zdrój	33,00
4.	Uście Gorlickie	19,20	4.	Limanowa	24,20	4.	Nawojowa	31,80
5.	Lipinki	17,00	5.	Mszana Dolna	15,80	5.	Nowy Sącz	28,20
6.	Sękowa	16,20	6.	Jodłownik	14,60	6.	Rytko	26,60
7.	Moszczenica	15,20		Łukowica	14,60	7.	Stary Sącz	26,20
8.	Biecz	12,20	7.	Kamienica	14,40	8.	Podegrodzie	25,60
9.	Ropa	8,80	8.	Niedźwiedź	13,80	9.	Piwniczna-Zdrój	23,80
10.	Łużna	8,00	9.	Laskowa	13,40	10.	Grybów	23,40
			10.	Słopnice	7,40	11.	Gródek nad Dunajcem	23,20
			11.	Dobra	6,80	12.	Kamionka Wielka	22,40
						13.	Korzenna	20,60
						14.	Łososina Dolna	17,80
						15.	Grybów (m)	17,20
						16.	Łabowa	16,80
						17.	Łącko	13,40

Źródło: opracowanie własne.

W Subregionie Sądeckim liderem rankingu w module „generowanie dochodów” w 2018 roku została gmina Muszyna, która uzyskała 35,40 punktów. Drugą pozycję w tym zakresie zajęła, z wynikiem 35,00, gmina Chelmiec. Natomiast na trzecim miejscu, z wartością niższą o 2,40 punktów najwyższej, znalazła się gmina Krynica-Zdrój, uzyskując 33,00 punktów.

Z kolei w obszarze pozainwestycyjnej działalności gospodarczej (Tab. 102), liderem zestawienia w 2018 roku okazała się gmina Stary Sącz z wynikiem 28,00 punktów. Drugą pozycję w omawianym module objęło miasto Limanowa (27,75), natomiast trzecią lokatę w ogólnym zestawieniu zajęła gmina Muszyna z wynikiem 27,50 punktów.

Tab. 102. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Stary Sącz	28,00
2.	Limanowa (m)	27,75
3.	Muszyna	27,50
4.	Krynica-Zdrój	26,75
5.	Piwniczna-Zdrój	26,25
6.	Grybów (m)	25,50
7.	Mszana Dolna (m)	24,25
	Podegrodzie	24,25
8.	Laskowa	24,00
9.	Uście Gorlickie	23,75
10.	Jodłownik	23,00
	Słopnice	23,00
11.	Gorlice (m)	22,75
	Lipinki	22,75
12.	Bobowa	22,25
13.	Nowy Sącz	21,50
14.	Chelmiec	21,25
15.	Ropa	20,75
16.	Dobra	20,00
17.	Sękowa	19,75
18.	Biecz	19,25
	Łącko	19,25
19.	Łososina Dolna	19,00
20.	Korzenna	18,75
	Mszana Dolna	18,75
21.	Rytro	18,50
	Tymbark	18,50

22.	Gródek nad Dunajcem	17,50
23.	Moszczenica	17,25
24.	Kamionka Wielka	16,75
25.	Kamienica	16,00
26.	Nawojowa	15,50
27.	Niedźwiedź	14,25
28.	Gorlice	13,75
29.	Łabowa	13,50
30.	Grybów	13,00
31.	Łukowica	12,75
	Łużna	12,75
32.	Limanowa	10,50

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 103. Moduł II. Pozainwestycyjna działalność gospodarcza – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Uście Gorlickie	23,75	1.	Limanowa (m)	27,75	1.	Stary Sącz	28,00
2.	Gorlice (m)	22,75	2.	Mszana Dolna (m)	24,25	2.	Muszyna	27,50
	Lipinki	22,75	3.	Laskowa	24,00	3.	Krynica-Zdrój	26,75
3.	Bobowa	22,25	4.	Jodłownik	23,00	4.	Piwniczna-Zdrój	26,25
4.	Ropa	20,75	4.	Słopnice	23,00	5.	Grybów (m)	25,50
5.	Sękowa	19,75	5.	Dobra	20,00	6.	Podegrodzie	24,25
6.	Biecz	19,25	6.	Mszana Dolna	18,75	7.	Nowy Sącz	21,50
7.	Moszczenica	17,25	7.	Tymbark	18,50	8.	Chelmec	21,25
8.	Gorlice	13,75	8.	Kamienica	16,00	9.	Łącko	19,25
9.	Łużna	12,75	9.	Niedźwiedź	14,25	10.	Łososina Dolna	19,00
			10.	Łukowica	12,75	11.	Korzenna	18,75
			11.	Limanowa	10,50	12.	Rytro	18,50
						13.	Gródek nad Dunajcem	17,50
						14.	Kamionka Wielka	16,75
						15.	Nawojowa	15,50
						16.	Łabowa	13,50
						17.	Grybów	13,00

Źródło: opracowanie własne.

Analizując wyniki w module „aktywność inwestycyjna” (Tab. 104), można zauważyć, że pierwsze miejsce wśród 39 badanych gmin Subregionu Sądeckiego zajęła gmina Stary Sącz, zdobywając 34,38 pkt. Na drugiej pozycji w ogólnym zestawieniu w 2018 roku znalazła się gmina Sękowa, uzyskując 30,50 punktów. „Pierwszą trójkę” w klasyfikacji zamknęła, z wynikiem 28,75 punktów, gmina Dobra.

Tab. 104. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Stary Sącz	34,38
2.	Sękowa	30,50
3.	Dobra	28,75
4.	Korzenna	28,63
5.	Nowy Sącz	26,38
6.	Chelmiec	25,88
	Nawojowa	25,88
7.	Łącko	25,63
8.	Łukowica	25,00
9.	Bobowa	24,88
10.	Biecz	24,50
11.	Grybów	24,38
12.	Muszyna	23,50
13.	Limanowa (m)	23,25
14.	Mszana Dolna	22,13
15.	Tymbark	22,00
16.	Limanowa	21,63
17.	Łabowa	21,50
18.	Mszana Dolna (m)	20,75
19.	Kamienica	20,38
20.	Gródek nad Dunajcem	19,75
21.	Podegrodzie	18,88
22.	Kamionka Wielka	18,75
	Piwniczna-Zdrój	18,75
23.	Krynica-Zdrój	18,63
24.	Niedźwiedź	17,88
25.	Gorlice	16,88
26.	Słopnice	16,38
27.	Łososina Dolna	16,00
28.	Grybów (m)	15,88
29.	Jodłownik	14,38
	Łużna	14,38
30.	Moszczenica	13,88
31.	Gorlice (m)	13,50
32.	Uście Gorlickie	12,75
33.	Lipinki	11,25
34.	Laskowa	10,75
35.	Ropa	10,50
36.	Rytro	10,00

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 105. Moduł III. Aktywność inwestycyjna gminy – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	30,50	1.	Dobra	28,75	1.	Stary Sącz	34,38
2.	Bobowa	24,88	2.	Łukowica	25,00	2.	Korzenna	28,63
3.	Biecz	24,50	3.	Limanowa (m)	23,25	3.	Nowy Sącz	26,38
4.	Gorlice	16,88	4.	Mszana Dolna	22,13	4.	Chełmiec	25,88
5.	Łużna	14,38	5.	Tymbark	22,00	4.	Nawojowa	25,88
6.	Moszczenica	13,88	6.	Limanowa	21,63	5.	Łącko	25,63
7.	Gorlice (m)	13,50	7.	Mszana Dolna (m)	20,75	6.	Grybów	24,38
8.	Uście Gorlickie	12,75	8.	Kamienica	20,38	7.	Muszyna	23,50
9.	Lipinki	11,25	9.	Niedźwiedź	17,88	8.	Łabowa	21,50
10.	Ropa	10,50	10.	Słopnice	16,38	9.	Gródek nad Dunajcem	19,75
			11.	Jodłownik	14,38	10.	Podegrodzie	18,88
			12.	Laskowa	10,75	11.	Kamionka Wielka	18,75
						11.	Piwniczna-Zdrój	18,75
						12.	Krynica-Zdrój	18,63
						13.	Łososina Dolna	16,00
						14.	Grybów (m)	15,88
						15.	Rytko	10,00

Źródło: opracowanie własne.

Czwartym modułem, który wzięto pod uwagę w przygotowaniu oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego, był moduł „efekty polityki społecznej” (Tab. 106). Liderem w tym module okazało się miasto Nowy Sącz, które w omawianym obszarze uzyskało 29,30 punktów. Kolejnymi jednostkami w tym zestawieniu zostały: miasto Uście Gorlickie (25,86) i gmina Krynica-Zdrój (25,29).

Tab. 106. Moduł IV. Efekty polityki społecznej

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Nowy Sącz	29,30
2.	Uście Gorlickie	25,86
3.	Krynica-Zdrój	25,29
4.	Biecz	25,00
	Gródek nad Dunajcem	25,00
5.	Chelmiec	24,71
	Gorlice (m)	24,71
6.	Kamionka Wielka	24,57
7.	Muszyna	24,00
8.	Rytko	23,43
9.	Gorlice	23,14
10.	Łącko	23,00
11.	Limanowa (m)	22,71
12.	Łużna	21,71
13.	Jodłownik	21,43
	Mszana Dolna (m)	21,43
14.	Łososina Dolna	21,29
15.	Lipinki	20,29
	Moszczenica	20,29
	Stary Sącz	20,29
16.	Grybów	19,86
	Ropa	19,86
17.	Tymbark	19,71
18.	Sękowa	19,43
19.	Piwniczna-Zdrój	19,14
20.	Nawojowa	18,00
21.	Podegrodzie	17,86
22.	Laskowa	17,71
23.	Łabowa	17,29
24.	Bobowa	16,86
	Kamienica	16,86
25.	Limanowa	16,57
26.	Grybów (m)	16,14
27.	Korzenna	14,71
28.	Mszana Dolna	14,43
29.	Dobra	14,14
30.	Łukowica	13,43
31.	Słopnice	12,14
32.	Niedźwiedź	11,86

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 107. Moduł IV. Efekty polityki społecznej – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Uście Gorlickie	25,86	1.	Limanowa (m)	22,71	1.	Nowy Sącz	29,30
2.	Biecz	25,00		Jodłownik	21,43	2.	Krynica-Zdrój	25,29
3.	Gorlice (m)	24,71	2.	Mszana Dolna (m)	21,43	3.	Gródek nad Dunajcem	25,00
4.	Gorlice	23,14	3.	Tymbark	19,71	4.	Chelmiec	24,71
5.	Łużna	21,71	4.	Laskowa	17,71	5.	Kamionka Wielka	24,57
6.	Lipinki	20,29	5.	Kamienica	16,86	6.	Muszyna	24,00
	Moszczenica	20,29	6.	Limanowa	16,57	7.	Rytro	23,43
7.	Ropa	19,86	7.	Mszana Dolna	14,43	8.	Łącko	23,00
8.	Sękowa	19,43	8.	Dobra	14,14	9.	Łososina Dolna	21,29
9.	Bobowa	16,86	9.	Łukowica	13,43	10.	Stary Sącz	20,29
			10.	Słopnice	12,14	11.	Grybów	19,86
			11.	Niedźwiedź	11,86	12.	Piwniczna-Zdrój	19,14
						13.	Nawojowa	18,00
						14.	Podegrodzie	17,86
						15.	Łabowa	17,29
						16.	Grybów (m)	16,14
						17.	Korzenna	14,71

Źródło: opracowanie własne.

Zestawiając gminy w module „dynamika” obserwuje się, iż pierwsze miejsce w 2018 roku zajęła gmina Kamionka Wielka osiągając 26,29 punktów. Na drugim i trzecim miejscu znalazły się kolejno: miasto Nowy Sącz (26,00 punktów) oraz gmina Chelmiec (24,54 punktów). Pozostałe wyniki przedstawia Tab. 108.

Tab. 108. Moduł V. Dynamika

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Kamionka Wielka	26,29
2.	Nowy Sącz	26,00
3.	Chelmiec	24,54
4.	Mszana Dolna	23,79
5.	Muszyna	23,21
6.	Łabowa	23,00
7.	Dobra	22,71
8.	Sękowa	22,33
9.	Stary Sącz	22,29
10.	Krynica-Zdrój	22,17
11.	Łukowica	21,79
12.	Mszana Dolna (m)	21,63
13.	Nawojowa	21,58
14.	Kamienica	21,42
15.	Korzenna	21,25
16.	Łącko	21,08
17.	Laskowa	21,04
18.	Rytko	20,96
19.	Bobowa	20,58
20.	Tymbark	20,46
21.	Grybów (m)	20,17
22.	Ropa	20,08
23.	Słupnice	20,04
24.	Gorlice (m)	19,96
25.	Jodłownik	19,33
26.	Biecz	19,13
27.	Gorlice	19,08
28.	Gródek nad Dunajcem	19,00
29.	Lipinki	18,92
30.	Uście Gorlickie	18,83
31.	Łużna	18,50
32.	Niedzwiedź	18,17
33.	Grybów	18,13
34.	Limanowa (m)	17,92
35.	Piwniczna-Zdrój	17,33
36.	Łososina Dolna	16,75
37.	Podegrodzie	16,58
38.	Limanowa	16,33
39.	Moszczenica	14,04

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 109. Moduł V. Dynamika – ocena w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Sękowa	22,33	1.	Mszana Dolna	23,79	1.	Kamionka Wielka	26,29
2.	Bobowa	20,58	2.	Dobra	22,71	2.	Nowy Sącz	26,00
3.	Ropa	20,08	3.	Łukowica	21,79	3.	Chełmiec	24,54
4.	Gorlice (m)	19,96	4.	Mszana Dolna (m)	21,63	4.	Muszyna	23,21
5.	Biecz	19,13	5.	Kamienica	21,42	5.	Łabowa	23,00
6.	Gorlice	19,08	6.	Laskowa	21,04	6.	Stary Sącz	22,29
7.	Lipinki	18,92	7.	Tymbark	20,46	7.	Krynica-Zdrój	22,17
8.	Uście Gorlickie	18,83	8.	Słopnice	20,04	8.	Nawojowa	21,58
9.	Łużna	18,50	9.	Jodłownik	19,33	9.	Korzenna	21,25
10.	Moszczenica	14,04	10.	Niedźwiedź	18,17	10.	Łącko	21,08
			11.	Limanowa (m)	17,92	11.	Rytro	20,96
			12.	Limanowa	16,33	12.	Grybów (m)	20,17
						13.	Gródek nad Dunajcem	19,00
						14.	Grybów	18,13
						15.	Piwniczna-Zdrój	17,33
						16.	Łososina Dolna	16,75
						17.	Podegrodzie	16,58

Źródło: opracowanie własne.

Prezentując wyniki drugiej części, czyli oceny uogólnionej, trzeba przypomnieć, iż jest ona prostą agregacją ocen w ramach pięciu wcześniej omówionych modułów. Tab. 110 prezentuje ostateczne wyniki oceny aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za rok 2018.

W roku 2018 najbardziej aktywną jednostką terytorialną w Subregionie Sądeckim okazała się gmina Muszyna, która uzyskała łącznie 133,61 punktów. Drugą lokatę pod względem oceny końcowej uzyskała gmina Chełmiec wspólnie z Nowym Sączem – w ich przypadku ogólna ocena wyniosła 131,38 punktów i była niższa od najwyższej jedynie o 2,23 punktu. „Pierwszą trójkę” liderów rankingu aktywności gmin Subregionu Sądeckiego za 2018 rok zamknęła z wynikiem 131,16 gmina Stary Sącz.

Tab. 110. OCENA KOŃCOWA

L.p.	Gmina	Punkty
1.	Muszyna	133,61
2.	Chelmiec	131,38
	Nowy Sącz	131,38
3.	Stary Sącz	131,16
4.	Krynica-Zdrój	125,84
5.	Limanowa (m)	118,23
6.	Mszana Dolna (m)	114,26
7.	Nawojowa	112,76
8.	Gorlice (m)	112,72
9.	Tymbark	109,67
10.	Kamionka Wielka	108,76
11.	Sękowa	108,21
12.	Bobowa	105,77
13.	Piwniczna-Zdrój	105,27
14.	Gródek nad Dunajcem	104,45
15.	Korzenna	103,94
16.	Podegrodzie	103,17
17.	Łącko	102,36
18.	Uście Gorlickie	100,39
19.	Biecz	100,08
20.	Rytro	99,49
21.	Grybów	98,77
22.	Mszana Dolna	94,90
23.	Grybów (m)	94,89
24.	Gorlice	94,45
25.	Jodłownik	92,74
26.	Dobra	92,40
27.	Łabowa	92,09
28.	Łososina Dolna	90,84
29.	Lipinki	90,21
30.	Limanowa	89,23
31.	Kamienica	89,06
32.	Łukowica	87,57
33.	Laskowa	86,90
34.	Moszczenica	80,66
35.	Ropa	79,99
36.	Słopnice	78,96
37.	Niedzwiedź	75,96
38.	Łużna	75,34

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 111. OCENA KOŃCOWA – w powiatach

Powiat gorlicki			Powiat limanowski			Powiat nowosądecki		
L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty	L.p.	Gmina	Punkty
1.	Gorlice (m)	112,72	1.	Limanowa (m)	118,23	1.	Muszyna	133,61
2.	Sękowa	108,21	2.	Mszana Dolna (m)	114,26	2.	Chełmiec	131,38
3.	Bobowa	105,77	3.	Tymbark	109,67		Nowy Sącz	131,38
4.	Uście Gorlickie	100,39	4.	Mszana Dolna	94,90	3.	Stary Sącz	131,16
5.	Biecz	100,08	5.	Jodłownik	92,74	4.	Krynica-Zdrój	125,84
6.	Gorlice	94,45	6.	Dobra	92,40	5.	Nawojowa	112,76
7.	Lipinki	90,21	7.	Limanowa	89,23	6.	Kamionka Wielka	108,76
8.	Moszczenica	80,66	8.	Kamienica	89,06	7.	Piwniczna-Zdrój	105,27
9.	Ropa	79,99	9.	Łukowica	87,57	8.	Gródek nad Dunajcem	104,45
10.	Łużna	75,34	10.	Laskowa	86,90	9.	Korzenna	103,94
			11.	Słopnice	78,96	10.	Podegrodzie	103,17
			12.	Niedźwiedź	75,96	11.	Łącko	102,36
						12.	Rytro	99,49
						13.	Grybów	98,77
						14.	Grybów (m)	94,89
						15.	Łabowa	92,09
						16.	Łososina Dolna	90,84

Źródło: opracowanie własne.